

NATIONAAL ACTIEPLAN SOCIALE INSLUITING 2008-2010

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

.be

Colofon

Het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting 2008-2010 is een uitgave van de Dienst Armoedebeleid van de POD Maatschappelijke Integratie, Koning Albert II - Laan 30 te 1000 Brussel, tel. 02/508.85.85, vraag@mi-is.be. U kan hier steeds bijkomende exemplaren bestellen.

Voor meer informatie over de POD Maatschappelijke Integratie kan u terecht op zijn internetsite: www.mi-is.be. Op deze site vindt u ook de digitale versie van het NAPIncl 2008-2010 en de vorige versies.

Het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting 2008-2010 maakt deel uit van het Belgische Nationale Strategisch Rapport over de Sociale Bescherming en Insluiting 2008-2010. U kan dit rapport raadplegen op de site van de FOD Sociale Zekerheid, www.socialsecurity.fgov.be/nl/nieuws_publicaties/socinc_rap/index.htm

Voor meer informatie betreffende de Rapporten Sociale bescherming en sociale Insluiting: contacteer dgstrat@minsoc.fed.be (tel.: 02/528.60.30)

Het NAP Sociale Insluiting als een element van de Open Methode van Coördinatie

→ Een proces gelanceerd in 2000

Sinds 2001 stellen alle lidstaten van de Europese Unie regelmatig een Nationaal Actieplan Sociale Insluiting op, in België gekend onder de noemer "NAPIncl".

De lidstaten volgen hiermee de richtlijnen op van de Europese Unie. De NAPIncl zijn in realiteit één van de 5 instrumenten van een samenwerkingsmethode tussen de lidstaten die de "Open Methode van Coördinatie" (OMC) wordt genoemd.

De OMC werd ingesteld in opvolging van een Europese top die plaats had in Lissabon in maart 2000. De Europese Raad vroeg hier aan de Europese Commissie om de lidstaten te helpen om tegen 2010 de volgende doelstellingen te bereiken :

- Het verhogen van de economische groei met respect voor de duurzame ontwikkeling
- Het verhogen van de werkgelegenheid en de kwaliteit ervan
- een beslissende impact te hebben op de uitroeiing van de armoede.

Naast de Actieplannen zijn de 4 andere instrumenten van de OMC de volgende :

- Gemeenschappelijke doelstellingen die als doel hebben om de armoede uit te roeien in Europa
- Gemeenschappelijke indicatoren die het mogelijk maken dat de situatie in de verschillende lidstaten vergeleken kunnen worden
- De gemeenschappelijke rapporten van de Europese Commissie die de afzonderlijke rapporten van de lidstaten synthetiseren
- Aan gemeenschappelijk actieprogramma waarmee de Europese Commissie de uitwisseling van goede praktijken tussen de lidstaten financieel kan honoreren.

Elke lidstaat kan autonoom de maatregelen bepalen die er toe moeten leiden dat deze doelstellingen gerealiseerd worden. Evenwel dient men zich in te schrijven in een zekere discipline om de gelijkgestemdheid tussen de lidstaten te

bevorderen. Zo werd de keuze van de 3 politieke prioriteiten van het NAPIncl 2006-2008 beïnvloed door de aanbevelingen van de Europese Commissie. Hetzelfde geldt voor de statistische indicatoren die grotendeel gelijk zijn voor alle landen die deelnemen aan de OMC.

→ 2005 : Het jaar van de « stroomlijning »

Tot 2004 was er een OMC voor de sociale insluiting en voor pensioenen en een lopend samenwerkingsproces op het gebied van de gezondheidszorg en de langdurige zorg.

In 2005 besliste de Europese Commissie om die processen te rationaliseren door ze te fusioneren. Dit gebeurde onder de noemer "stroomlijning". Hierdoor is het NAPIncl niet langer een apart document, maar werd het een hoofdstuk in een groter rapport : het "Strategisch Nationaal Rapport Sociale Bescherming en Sociale Insluiting". Dit tweede strategisch rapport werd aan de Europese Commissie bezorgd in oktober 2008. Om de zichtbaarheid van het hoofdstuk over sociale insluiting te verhogen werd beslist om het NAPIncl 2008-2010 aan het Belgische publiek te presenteren als een apart, beter uitgewerkt document dan het verkorte hoofdstuk "NAPIncl" in het Strategisch Rapport, aangevuld met een inleiding. Het is dit document dat u in uw handen heeft.

Armoedebeleid in België

→ De sociale grondrechten als basis voor het armoedebeleid

Het Belgische armoedebeleid streeft de realisatie na van de **sociale grondrechten** die in de Grondwet verankerd zijn.

Artikel 23 : 'Ieder heeft het recht om een menswaardig leven te leiden.

Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.

Deze rechten omvatten inzonderheid :

1. het recht op arbeid en de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en een zo stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke verloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen ;
2. het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;
3. het recht op behoorlijke huisvesting;
4. recht op de bescherming van een gezond leefmilieu;
5. het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing.

De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting veronderstelt een geïntegreerde aanpak op diverse levensdomeinen en beleidsniveaus. In de gefederaliseerde structuur die België kenmerkt, waarbij de bevoegdheden verdeeld liggen over de verschillende bestuursniveaus, veronderstelt dit dan ook de actieve samenwerking en coördinatie tussen de federale overheid, de Gemeenschappen en Gewesten en de lokale besturen. Een structureel beleid van sociale insluiting steunt eveneens op mainstreaming. Deze *inbedding binnen het regulier beleid (inclusie) werkt preventief*. Daarnaast echter blijft een *specifieke, curatieve*, aandacht noodzakelijk om de problematiek van armoede aan te pakken.

→ Coördinatie van het Armoedebeleid

De *coördinatie* van het armoedebeleid wordt in België op 3 manieren verzekerd :

- de federale Minister van Maatschappelijke Integratie en de Staatssecretaris voor Armoedebestrijding, toegevoegd aan de Minister van Maatschappelijke Integratie, bevoegd voor de coördinatie van het armoedebeleid
- de Interministeriële Conferentie Integratie in de Maatschappij waar de bevoegde ministers uit de verschillende regeringen elkaar ontmoeten en samen werken
- het gezamenlijk beheerde 'Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting'.

Eén en ander is vastgelegd in het *Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid (1998)*. Dit Samenwerkingsakkoord kwam er vanuit de vaststelling dat armoede een netwerk is van sociale uitsluitingen in diverse domeinen van het leven (inkomen, arbeid, onderwijs, gezondheid, recht, cultuur, collectieve voorzieningen) en dat bevordering van sociale insluiting en armoedebestrijding maatregelen vergen op tal van beleidsdomeinen die zowel tot de bevoegdheid van de federale als van de Gemeenschap- en Gewestregeringen behoren.

Dit samenwerkingsakkoord vloeide voort uit het *Algemeen Verslag over de Armoede* waarin geconstateerd werd (AVA 1994) dat nog te veel mensen uit de boot vallen. Het AVA geeft de dialoog weer die gevoerd werd tussen de mensen die in armoede leven, hun verenigingen en burgers die door hun (beroeps) positie met armoede en sociale uitsluiting te maken hebben zoals hulpverleners en andere specialisten. Het resultaat was een lijst van knelpunten bij het uitoefenen van die grondwettelijke rechten. Het AVA is voor de regeringen van ons land een richtsnoer voor specifieke initiatieven op vlak van armoedebestrijding. Het overleg en de dialoog tussen de verenigingen waar de armen het woord nemen en de beleidsverantwoordelijken, de ambtenaren en de onderzoekers werd structureel verankerd in het *Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting*. Tweejaarlijks brengt het Steunpunt een verslag uit over de opvolging van het AVA. Het verslag vermeldt vaststellingen, analyses en voorstellen die voortvloeien uit het overleg dat het Steunpunt tussen de betrokken actoren organiseerde : verenigingen waar armen het woord nemen, OCMW's, vakbonden, beroepsmensen uit verschillende sectoren, administraties, ...

→ Rol van het NAPIncl in het Armoedebeleid

Het NAPIncl geeft de voorziene acties weer om armoede en sociale uitsluiting tegen te gaan. Sociale uitsluiting verwijst naar een proces waarbij mensen er niet (meer) in slagen aansluiting te vinden met de maatschappij. Op één of meerdere levensdomeinen ontstaat er een breuk, de algemeen aanvaarde levensstandaard wordt niet meer gehaald.

Armoede is dan vaak het resultaat van dit proces, een netwerk van sociale uitsluitingen die elkaar niet zelden versterken (oa. onderwijs, arbeid, inkomen,...). Deze kloof kunnen armen meestal niet op eigen kracht overbruggen.

Het NAPIncl steunt op de inbreng van de federale en gedefederaliseerde regeringen. Het is dus een politiek gedragen programma dat vertrekt van gemeenschappelijk geformuleerde uitgangspunten waarbinnen elke entiteit autonoom vorm geeft aan de maatregelen om de vooropgestelde doelstellingen te behalen.

SECTIE I

Armoede en sociale insluiting in België - Algemeen

In 2000 beslisten de Europese lidstaten om de nodige maatregelen te nemen om tegen 2010 een beslissende impact te hebben op de uitroeiing van armoede en sociale uitsluiting. 2010 nadert met rasse schreden en is ook de horizon voor dit 5de Nationaal Actieplan Sociale Insluiting. De op Europees niveau ontwikkelde en gecoördineerde indicatoren illustreren echter dat we onze inspanningen om de armoede significant te verlagen volhardend dienen verder te zetten. Wanneer naar de evolutie wordt gekeken kan immers enkel vastgesteld worden dat de indicatoren een grote mate van stabiliteit vertonen.

Tabel 1. Personen met een armoederisico (percentage personen met een equivalent beschikbaar inkomen lager dan 60% van het mediaan nationaal equivalent inkomen)

	2004	2005	2006
België	14,3	14,8	14,7
DE/FR/NL	-	12	12
EU 25	16	16	16

Concreet betekent dit in België ongeveer een miljoen vijfhonderdduizend personen een armoederisico kennen. Het betreft bijvoorbeeld alleenstaanden die dienen rond te komen met een inkomen van minder dan 860 euro per maand en gezinnen van twee volwassenen en twee kinderen met een maandelijks inkomen van minder dan 1.805 euro.

In Vlaanderen bedraagt het armoederisicopercentage 11 %, in Wallonië 17 % en 26 % in Brussel.

Het globale armoederisicopercentage dat zich net onder het Europese gemiddelde bevindt, kan gezien worden als het resultaat van een lage "in-work-poverty" (4 % ten opzichte van gemiddeld 8 % in de EU) en een hoger dan gemiddeld armoederisico voor degenen die niet werken (25 % in België t.o.v. 23 % als EU gemiddelde). Dit gegeven wordt ook weerspiegeld in het profiel van de groepen met een hoog armoederisico in 2006. Het gaat daarbij om werklozen (31 %), ouderen (waarbij 75-plussers een hoger armoederisico kennen dan 65 tot 74-jarigen), personen die leven in een huishouden met een lage werkintensiteit (72 % voor personen in een gezin met kinderen en niemand met betaald werk), personen met een

lage opleiding (22 %) en personen met een niet EU-nationaliteit (46%). Naar type huishouden hebben vooral alleenstaanden (24 %) en alleenstaande ouders (33 %) een hoog armoederisico. Ook huurders hebben een hoog armoederisico (28 %).

De zwakke positie van deze categorieën zet zich ook door op andere domeinen. Op het vlak van tewerkstelling, de betaalbaarheid en kwaliteit van de huisvesting, op het vlak van de toegang tot de gezondheidszorg en op het vlak van maatschappelijke participatie zijn het telkens quasi dezelfde categorieën die duidelijker lager scoren.

Globaal kan gesteld worden dat de indicatoren geen grote veranderingen aangeven op het vlak van het niveau en de diepte van het armoederisico en van de samenstelling van de groep personen met een armoederisico. Ondanks een lichte stijging in de indicatoren die de inkomensongelijkheid meten, blijft het armoederisico stabiel. Wellicht de meest opvallende vaststelling is dat het verschil in armoederisico tussen personen en huishoudens met een lage werkintensiteit tussen 2004 en 2006 is toegenomen. Het armoederisico van personen wiens voornaamste activiteit werk was, is stabiel op een laag niveau gebleven. Het armoederisico van personen met werkloosheid, gepensioneerd of ziek/invalide als activiteitsstatus is toegenomen. Ook het armoederisico van huishoudens met een lage werkintensiteit steeg.

SECTIE 2

Vooruitgang in relatie tot het NAPIncl 2006-2008

Statistische evolutie in vergelijking tot de streefdoelen

In het NAPIncl. 2006-2008 werden op basis van een aantal indicatoren streefdoelen geformuleerd om de resultaten in de strijd tegen de armoede op te kunnen volgen. Enkele tewerkstellingsdoelstellingen die ook relevant zijn in het kader van de strategie rond sociale inclusie werden overgenomen uit het Nationaal Hervormingsprogramma.

De eigenlijke indicator waarop een doelstelling werd geplaatst, wordt in het gekleurde gedeelte van de tabel weergegeven. Waar mogelijk worden, in functie van een betere inschatting, ook de cijfers per Gewest weergegeven. De cijfers die voor 2008 en 2010 worden weergegeven zijn telkens de streefdoelen zoals deze in het NAPIncl. 2006-2008 werden vastgelegd en die als streefdoelen voor het NAPIncl 2008-2010 werden behouden.

→ 1. Doelstelling: Een goede en betaalbare woning voor iedereen

Target 1: *Stijging van het aantal sociale huurwoningen in percentage van het totale aantal huishoudens*

	Resultaten				Streefdoelen	
	2003	2004	2005	2006	2008	2010
Brussel	7,9	7,9	7,8	7,8		
Vlaanderen	5,4	5,4	5,4	5,4		
Wallonië	7,2	7,1	7	7,0		
België	6,2	6,2	6,2	6,2	7	8

Het gaat bij deze indicator om het aantal sociale huurwoningen die verhuurd worden door de erkende sociale huisvestingsmaatschappijen. Sociale huurwoningen die verhuurd worden door andere publieke instanties (gemeenten, OCMW's) worden hier niet in rekening gebracht. Woningen verhuurd door sociale verhuurkantoren worden evenmin in rekening gebracht.

Hoewel het absolute aantal sociale huurwoningen licht toeneemt in de drie gewesten, blijft dit aantal in verhouding tot het aantal huishoudens stabiel. Dit is het geval voor de indicator die verwijst naar het globale cijfer voor België. Dit geldt ook voor

Vlaanderen afzonderlijk. Voor Wallonië en Brussel is er een lichte daling.

→ 2. Activering en diversiteit: Meer mensen uit risicogroepen aan't werk

Target 1: *Verhoging van de werkzaamheidsgraad van specifieke doelgroepen, met name van vrouwen, van laaggeschoolden en van personen met een handicap*

	Resultaten			Streefdoelen	
	2005	2006	2007	2008	2010
Totale actieve bevolking	61,1	61,0	62,0	66	70
- Brussel	54,8	53,4	54,8		
- Vlaanderen	64,9	65,0	66,1		
- Wallonië	56,1	56,1	57,0		
Vrouwen	53,8	54,0	55,3	55	60
- Brussel	47,9	46,6	48,3		
- Vlaanderen	57,8	58,3	59,8		
- Wallonië	48,4	48,6	49,6		
Laaggeschoolden	40,4	40,1	40,5	40	50
- Brussel	33,8	33,8	34,3		
- Vlaanderen	43,7	43,1	44,5		
- Wallonië	37,0	37,0	35,8		
Personen met een handicap	35,6			40	50
- Brussel					
- Vlaanderen					
- Wallonië					

Tussen 2005 en 2006 veranderde er weinig op het vlak van werkgelegenheid. 2007 echter was globaal een goed jaar voor de werkgelegenheid. Een aantal arbeidsmarktindicatoren evolueerde in gunstige zin. Dit was met name het geval voor de totale werkgelegenheidsgraad van de actieve bevolking en voor de tewerkstellingsgraad van vrouwen. Uit arbeidsmarktstatistieken blijkt ook dat de werkgelegenheid onder oudere werknemers is gestegen. Tegelijkertijd moet vastgesteld worden dat de Europese doelstellingen op dit vlak nog veraf zijn. Opmerkelijk is dat de werkgelegenheid onder laaggeschoolden, ondanks de gunstige omstandigheden, niet is toegenomen. Op deze indicator zien we echter tussen 2006 en 2007 een tegengestelde evolutie in enerzijds Brussel en Vlaanderen en

anderzijds in Wallonië. In Brussel en Vlaanderen was er een beperkte tot matige stijging, terwijl er voor Wallonië een daling van de werkgelegenheid voor deze groep wordt geregistreerd. Voor laaggeschool-

den blijft de indicator daarom stabiel. Er zijn geen cijfers om de werkgelegenheid onder personen met een handicap op te volgen.

Target 2: De werkloosheidsgraad van personen met niet EU nationaliteit zal niet hoger zijn dan die van werknemers met EU/Belgische nationaliteit.

	Resultaten						Streefdoel				
	2005		2006		2007		Ratio niet-EU/ EU				
	Niet EU	EU	Niet EU	EU	Niet EU	EU	2005	2006	2007	2008	2010
Be	31,9	7,9	31,1	7,7	29,5	6,9	24,8	24,8	23,5	72	100
Br	35,5	14,1	33,1	15,8	34,1	15,3	39,7	47,7	44,8	70	100
VI	24,0	5,2	24,4	4,7	21,4	4,1	21,7	19,3	19,0	76	100
Wal	39,7	11,5	40,8	11,3	37,0	10,1	29,0	27,7	27,3	68	100

Er is een lichte daling van de werkloosheidsgraad onder niet-EU burgers, vooral tussen 2006 en 2007. Aangezien dit ook het geval is onder EU burgers evolueert deze indicator niet in de richting van de doelstelling.

Target 3: Verhogen van de participatie aan levenslang leren, specifiek voor personen met een laag opleidingsniveau, bevolking van 25 tot 64 jaar oud

	Resultaten						Streefdoelen	
	2003	2004	2005	2006	2006*	2007*	2008	2010
Totale populatie 25-64								
België	8,5	8,6	8,4	7,8	7,5	7,2	11,5	12,5
Brussel		10,4	12,0	11,2	10,4	10,4		
Vlaanderen		9,8	9,1	8,5	8,4	7,9		
Wallonië		5,8	5,8	5,4	5,1	5,0		
Laaggeschoolde bevolking								
België		3,2	3,1	3,1		3,0	4,5	6,25
Brussel		3,0	3,0	4,2		3,9		
Vlaanderen		3,9	3,7	3,4		3,5		
Wallonië		2,1	2,1	2,3		1,8		

* nieuwe definitie en berekend als jaargemiddelde in plaats van op tweede kwartaal

Deze indicator heeft in 2006 een beperkte definitiewijziging ondergaan. Bovendien wordt de indicator vanaf 2006 als jaargemiddelde berekend, waar deze vroeger op de gegevens van het tweede kwartaal van de arbeidskrachtenenquête werd berekend. In bovenstaande tabel worden enerzijds de cijfers op basis van de oude berekeningswijze weergegeven tot 2006 en voor 2006 en 2007 volgens de nieuwe berekeningswijze. De kleine verschillen tussen de verschillende jaren zijn wellicht niet statistisch significant. De cijfers, zowel voor de totale bevolking tussen 25 en 64 jaar, als voor laaggeschoolden, wijzen op een stabiele participatie. Er kan tot dusver geen tendens naar een hogere participatie aan levenslang leren worden vastgesteld. Dit geldt zowel op het niveau van België als op het niveau van elk gewest.

Target 4: Verminderen van vroegtijdig afhaken van het onderwijs of meer precies, het percentage jongeren van 18 tot 24 jaar dat geen diploma hoger secundair onderwijs heeft en geen opleiding of vorming volgde.

	Resultaten					Streefdoelen	
	2005	2006	2007	2006*	2007*	2008	2010
België	12,9	12,6	12,3	14,2	13,8	11	10
Brussel	19,4	19,3	24,6	22,4	22,8		
Vlaand.	10,7	10,0	9,9	11	10,8		
Wallonië	14,8	14,8	12,8	17	16,1		

* nieuwe definitie en berekend als jaargemiddelde in plaats van op tweede kwartaal

Ook deze indicator heeft een definitiewijziging ondergaan en wordt sinds 2006 berekend als jaargemiddelde. In de tabel worden enerzijds de cijfers volgens de oude methode weergegeven tot 2006 en vervolgens volgens de nieuwe methode voor 2006 en 2007. Aangezien de groep waarop deze indicator berekend wordt eerder klein is moet bij deze cijfers rekening worden gehouden met een grotere marge van statistische onzekerheid. Dit geldt zeker voor de cijfers voor de gewesten.

Ook voor deze indicator blijven de cijfers stabiel over de verschillende jaren. Er kan geen tendens in de richting van de doelstelling worden vastgesteld.

→ 3. Kinderarmoede: Doorbreken van de cirkel van de armoede

Target 1: Verminderen van het percentage kinderen jonger dan 16 jaar die een armoederisico kennen, m.a.w. leven in een huishouden waarvan het equivalent inkomen lager is dan 60% van het nationaal mediaan equivalent inkomen.

	Resultaten			Streefdoelen	
	2004	2005	2006	2008	2010
België	15,5	17,9	15,0	15	12
Vlaanderen	10,0	12,2	9,8		
Wallonië	18,5	19,7	18,6		

Steekproef voor Brussel te klein voor betrouwbare schatting

Het oorspronkelijke percentage voor 2004 (17,4%), dat gebruikt werd als basis voor het formuleren van de doelstelling, werd tengevolge van een fout in de data naar beneden gecorrigeerd. De

basisdata (EU SILC) voor deze indicator bevat op het ogenblik van de samenstelling van dit rapport nog enkele onzekerheden die verder uitgeklaard moeten worden. Dit bemoeilijkt de inschatting van de evolutie over de drie beschikbare jaren. De meest waarschijnlijke conclusie op dit moment is dat het niveau van het percentage kinderen met een armoederisico over de beschikbare periode stabiel is gebleven.

Target 2: Verminderen van het aandeel kinderen (0-17 jaar) die leven in een huishouden zonder betaald werk

	Resultaten				Streefdoelen	
	2004	2005	2006	2007	2008	2010
2de kwartaal						
België	13,2	12,9	13,5	13,5	10	7
Brussel		23,6	27,0	27,0		
Vlaanderen		7,3	7,0	7,6		
Wallonië		18,9	19,9	18,9		

Jaargemiddelde	2005	2006	2007
België	12,8	12,7	12,0
Brussel	26,5	25,5	25,7
Vlaanderen	7,0	6,5	5,7
Wallonië	18,4	18,8	18,0

Deze indicator wordt momenteel door Eurostat nog berekend op gegevens van het tweede kwartaal van de Arbeidskrachtenenquête. Het is ook deze berekening die is gebruikt om de doelstelling te formuleren. Het is echter de intentie om ook deze indicator in de toekomst als jaargemiddelde te berekenen. De methode berekend op het jaargemiddelde zou betrouwbaardere resultaten

moeten opleveren vermits deze gebaseerd is op meer waarnemingen. Beide berekeningswijzen worden hier weergegeven omdat beiden een iets ander beeld opleveren.

De huidige berekeningswijze, gebaseerd op het tweede kwartaal, toont een stabiele tendens. De methode gebaseerd op het jaargemiddelde lijkt een zekere daling aan te geven, mogelijk ten gevolge van de globaal goede werkgelegenheidsituatie in 2007. Het is echter te vroeg, en de daling is nog te onzeker, om hier vergaande conclusies aan te verbinden.

Opvolging van de maatregelen van het NAP Inclusie 2006-2008

Het grootste deel van de acties van het NAP 2006-2008 werden gerealiseerd.

→ 1. Huisvesting

Op federaal niveau werden de pilootprojecten met betrekking tot de paritaire huurcommissies uitgevoerd in Charleroi, Gent en Brussel, in kader waarvan de opstelling van de indicatieve huurschalen lopende zijn. De registratie van huurcontracten is een verplichting geworden, de hindernissen voor de inschrijving op referentieadres voor daklozen werden opgeheven, bijkomende middelen voor huisvesting werden toegekend in het kader van contracten van het grootstedenbeleid, en de dialoog tussen de gefedereerde overheden over zowel stedelijke als huisvestingvraagstukken werd georganiseerd. De uitbreiding en het online plaatsen van de databank van grootstedenbeleid is in uitvoering. De oprichting van een federaal huurwaarborgfonds is een maatregel die niet werd gerealiseerd.

Aan Vlaamse zijde werd het huursubsiestelsel geactualiseerd en administratief vereenvoudigd. Het aanbod van de huurdersbonden werd verder ontwikkeld. Sociale maatregelen inzake energie werden aangenomen. Distributienetbeheerders werden verplicht om specifieke maatregelen te treffen voor kwetsbare cliënten, in het kader van hun verplichting inzake rationeel energiebeleid. Pilootprojecten omtrent energieaudits werden

ontwikkeld. Het nieuwe sociale huurbesluit legt prioritairere regels vast voor de bewoners van onbewoonbaar verklaarde woningen. Bewoners van ongeschikt en/of onbewoonbaar bevonden woningen kunnen beroep doen op een tijdelijke steun onder de vorm van een huursubsidie, indien zij verhuizen naar een conforme woning. De methodologie die gebruikt wordt voor de heffing op leegstaande gebouwen werd geobjectiveerd. Het budget van sociale verhuurkantoren werd verhoogd en zij kregen de mogelijkheid om renovatiecontracten af te sluiten met particulieren en beroep te doen op verbeterings- en aanpassingspremies. De lokale afweging van een gedifferentieerd woonaanbod en –behoefte is lopende. De maatregel waarbij onderzocht wordt in welke mate het besteedbare inkomen, waarbij rekening wordt gehouden met schulden, kan gehanteerd worden bij de inschrijving en toewijzing van een sociale huurwoning dient nog verder uitgewerkt te worden.

In Brussel werden de verhuis-, installatie- en huurpremies hervormd om de toegang er toe te vergemakkelijken. Een informatiecentrum voor huisvesting werd opgericht. De sociale huisvestingsmaatschappijen werden uitgerust met professionele sociale diensten. Het aantal woningen die verhuurd worden door Sociale Verhuurkantoren, werd op 2000 gebracht en de normen ervoor werden in overeenstemming gebracht met de Wooncode. Voor daklozen werd er een Winter noodplan uitgewerkt en er werd voor hen een ontmoetingsplaats gecreëerd waar zij zich kunnen uitspreken. In overeenstemming met het samenwerkingsakkoord tussen de 3 Gemeenschapscommissies en de Vlaamse Gemeenschap werd er een referentiecentrum inzake de hulp aan daklozen gecreëerd. Eveneens werd er een rondetafeloverleg georganiseerd in de strijd tegen de huisjesmelkers. Een Woonobservatorium werd geïnstalleerd, terwijl een structurele en verkennende studie inzake huisvesting werd uitgevoerd. Een kadaster van openbare eigendommen werd opgesteld. Naast deze acties, zijn er nog vele acties lopende zoals het plan om 5.000 nieuwe sociale woningen te bouwen, het progressief experimenteren met een huurtoelage, de installatie van een leegstandstaks, de administratieve vereenvoudiging van documenten voor het grote publiek, de adviesraden van huurders uitbreiden naar alle sociale woningen, het instellen van een overleg over de prioritairere opdrachten inzake inschakeling via

huisvesting, de intensifiëring van de programma's voor sociale cohesie en de realisatie van een buurtatlas. Een aantal acties dienen nog gerealiseerd te worden zoals de omschakeling van leegstaande kantoorgebouwen naar woningen en het wonen boven winkels, de vermindering van de onroerende voorheffing in een aantal wijken, progressief een systeem van geïndividualiseerde rekeningen invoeren bij de sociale woningen en bij renovaties energiebesparende maatregelen en het gebruik van hernieuwbare energie stimuleren. Eveneens werd de verhoging van het aantal opvangplaatsen voor alleenstaande vrouwen of vrouwen met kinderen en de verhoging van de budgettaire middelen voor het straathoekwerk nog niet gerealiseerd.

In het Waalse Gewest werd de integratie van daklozen bevorderd door de professionalisering van de sector voor het onthaal, terwijl er nieuwe sociale en gezondheidsnetwerken werden opgericht. Parallel zijn er verschillende acties lopende: het luik "huisvesting" van het Plan "HP", mobilisatie van het bestaande private patrimonium, het vermeerderen van het aantal woningen gecreëerd dankzij een publieke private partnerschap, het stimuleren van de creatie van kleine collectieve woningen, het instellen van een Sociaal Waterfonds, het bewaken van de toegang tot gas en elektriciteit en een betere bescherming voor sociaal zwakkere groepen, de verbetering van de begeleiding van sociale huurders, en de sociale woningmaatschappijen stimuleren om ten volle hun rol van « sociale » verhuurder op te nemen, het bevorderen van de kwaliteit van het leefmilieu en het instellen van administratieve sancties voor de eigenaars die een onbewoonbaar verklaarde woning toch blijven verhuren.

→ 2. Activering

Op federaal niveau werd er een interministeriële werkgroep antidiscriminatie opgericht, sensibiliseringsacties voor de bedrijfswereld werden ondernomen. Een inventaris van alle tewerkstellingsmaatregelen werd opgesteld met het oog op een harmonisatie en de adviezen werden voorgelegd aan het Overlegcomité. De krachtlijn "Sociale inclusie" werd binnen het Federale ESF-programma ontwikkeld. De activiteitencoöperatieven deden hun voordeel met een betere publieke ondersteuning. Het referentiekader voor maatschap-

pelijk verantwoord ondernemen werd uitgewerkt. Een studie werd uitgevoerd om de trajecten van OCMW-cliënten die tewerkgesteld werden na te gaan, naast een studie van transferten ten gevolge van de activering van het zoekgedrag in het kader van het plan voor meer begeleiding en opvolging van de werklozen. De werkbonus werd ingevoerd. Daarnaast zijn nog enkele acties lopende zoals de inspanningen van de OCMW's met betrekking tot de diversifiëring van de tewerkstelling meer in rekening brengen in de reglementering over de geïntegreerde trajecten. Het vooropgestelde Steunpunt Duurzame Overheidsopdrachten werd omgevormd tot een transversale actie voor alle federale overheidsdiensten. Het debat m.b.t. etnische monitoring leidde nog niet tot conclusies.

Aan Vlaamse kant werd een tewerkstellingspremie ingevoerd om de aanwerving van personen ouder dan 50 jaar te stimuleren en werd er een decretaal kader voor de lokale diensteneconomie ontwikkeld. D.m.v. een representatieve steekproef bij GOK- leerlingen werd in kaart gebracht hoe de centrale onderwijsgegevens betreffende GOK- problematiek zich lokaal vertalen naast een permanente registratie van kansarme gezinnen. Binnen de invoegeconomie werden bijkomende kwaliteitsvolle jobs gecreëerd en er ging meer aandacht naar de kwaliteit van de arbeid en de omkadering op de werkvloer. De erkende sociale werkplaatsen kenden een uitbreiding en het VIA- akkoord 2006-2010 werden bijkomende jobs voorzien. Ook werden er enkele pistes verkend om te komen tot een objectieve meetmethode van de doelgroep allochtonen en er gebeurt een afstemming van verschillende initiatieven rond de registratie van kansengroepen. Door lanceren van diversiteitsplannen wordt getracht om participatie aan werk van mensen in armoede armen en ex-gedetineerden te verhogen. De uitbreiding van het aanbod inzake buitenschoolse en flexibele opvang van kinderen is lopende. Het strategisch plan "geletterdheid" is in uitvoering, waaronder het stimuleren van de aanpak van laaggeletterdheid in de sectoren en de bedrijven, naast het verankeren van het taal-, wiskunde- en informatica-aanbod in de bestaande onderwijs- en opleidingstrajecten, de uitbouw van geletterdheidstraining in opleidingen op de werkvloer en het bevorderen van de goede samenwerking tussen de centra voor basiseducatie, de beroepsopleidingen van VDAB en Syntra en

de beroepsgerichte opleidingen in het onderwijs sociale promotie.

De validatie van elders verworven competenties is in uitbouw naast het verhogen van de kwantiteit en kwaliteit van de arbeidszorgplaatsen binnen de sociale economie.

In de steden en gemeenten zijn de plannen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid in uitvoering en verschillende initiatieven om de risicogroepen te registreren worden geharmoniseerd. Twee acties werden niet gerealiseerd maar opgenomen in een ander kader. Het gaat hierbij om de versterking van de gespecialiseerde screening en de pilotmatige ontwikkeling van activeringstrajecten waarin een combinatie tussen werk en zorg gemaakt wordt.

De Franse Gemeenschap, het Waalse gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest organiseerden een interministeriële conferentie over alfabetisering om hun acties in deze materie op elkaar af te stemmen.

In Brussel werden in bedrijven sensibilisatieseminarieën georganiseerd en er werd een Diversiteitscharter en een Diversiteitsplan aangenomen. De bedrijven konden rekenen op ondersteuning door gespecialiseerde diversiteitsconsulenten. Op het niveau van de OCMW's werd er een socio-professioneelinschakelingsprogramma gerealiseerd in samenwerking met Actiris. De noden inzake kinderopvang werden in kaart gebracht en in de nabijheidsdiensten werden nieuwe tewerkstellingsplaatsen gecreëerd door gesubsidieerde contractuelen in de sectoren van eigendom, onderhoud van sociale woningen, veiligheid en kinderopvang. Een gewestelijk platform voor sociale economie werd geïnstalleerd en alle tewerkstellingsmaatregelen werden geïnventariseerd. Het invoeren van een Gelijkekansenbeleidplan in de schoot van de Brusselse administratie voor de huisvesting, de creatie van 2.600 bijkomende kinderopvangplaatsen en de opening van twee bijkomende bedrijventra's voor de sociale economie zijn lopende. De organisatie van een intergewestelijke vergadering over de sociale begeleiding en de evaluatie van het geheel van tewerkstellingsmaatregelen om hun effectiviteit te verhogen en hun toegankelijk voor de meest achtergestelden moeten nog gerealiseerd worden.

In het Waalse gewest werden specifieke maatregelen ontwikkeld voor de inschakeling van de leefloongerechtigden. Een groot aantal maatregelen is nog lopende zoals het begrip "gelijke kansen" een centrale plaats geven in het beleid gericht op de toegang tot tewerkstelling, het management van de diversiteit, versterking van voorkwalificatie in het kader van de EFT en de OISP, het creëren van bijkomende tewerkstellingsplaatsen in de schoot van de bedrijven die aangepaste tewerkstelling bieden, versterking van de bestaande Inschakelingsbedrijven en de creatie van nieuwe structuren, kinderopvang, de geïntegreerde maatregel voor de professionele inschakeling, het luik socio-professionele inschakeling van het Plan HP, de integratie van een sociale clause in de openbare aanbestedingen, specifieke maatregelen voor de beroepsoriëntatie, de validatie van de competenties, de versterking van jobcoaching, alfabetisering, de versterking van activiteitencoöperatieën, de invoering van een decreet voor de nabijheidsdiensten, het luik platelandsontwikkeling van het plan HP en de toegang tot de nieuwe technologieën voor de jongeren.

→ 3. Kinderarmoede

Op federaal niveau werd er een onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen armoede en plaatsing van kinderen. Er werd een bijkomende schoolpremie toegekend om het hoofd te bieden aan de kosten die het begin van het schooljaar met zich meebrengt. De koppeling van de sociale uitkeringen aan de welvaart behoeft verdere uitklaring. Het hulpaanbod voor niet begeleide minderjarige asielzoekers werd verbeterd tot een transparant en aaneengeschakeld traject waarbij de hulpvraag van en een kwaliteitsvolle hulpverlening centraal staat. De actie waarbij interculturele bemiddelaars ingezet zouden worden om bedelende kinderen te stimuleren om naar school te gaan, werd niet uitgevoerd. De Nationale Commissie voor de rechten van het kind wijdde in haar Nationaal Rapport eveneens een hoofdstuk aan armoede bij kinderen. In Vlaanderen werd het aanbod aan kinderopvang en de toegankelijkheid ervan verhoogd. Initiatieven werden genomen om te sensibiliseren over het belang van een vroegtijdige participatie aan het kleuteronderwijs. Het basisonderwijs werd kosteloos gemaakt voor wat nodig is om de eindtermen te bereiken en er werd een nieuw financieringssysteem voor leerplichtonderwijs op basis van

leerlingen- en schoolkenmerken ingevoerd. Opleidingen tot knelpuntberoepen kregen een premie per leerling toegekend. Het GOK- decreet werd geïmplementeerd en een nieuwe wetgeving voor studietoelagen uitgewerkt. Eveneens vonden er kleinschalige onderwijsexperimenten betreffende gelijke kansen plaats en werd de ouderbetrokkenheid van moeilijk bereikbare groepen gestimuleerd.

Het Onderwijs aan Anderstalige Nieuwkomers (OKAN) kende een bijsturing en Opvoedingswinkels werden opgericht en de subsidiëring van steungezinnen is in voorbereiding. De vastlegging van een maximumbijdrage voor de kostenbeheersing in het secundair onderwijs is lopende, net zoals de opvolging van initiatieven m.b.t. kostenloosheid/kostenbeperking in de Lokale Overleg Platforms (LOP 's) en de uitwerking van een decreet. Huiswerkbegeleiding bij kansarme gezinnen wordt gestimuleerd en ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting en interculturele bemiddelaars worden geïntegreerd in de Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB 's).

Het Globaal Plan voor de Bijzondere Jeugdzorg (BJZ) is in uitvoering met o.m. de implementering van het "Tripel P" programma en de uitbreiding van de ambulante begeleidingsplaatsen binnen het hulpaanbod van BJZ.

In de Franse Gemeenschap is het Plan Cigogne II in uitvoering. De omkadering op in het kleuteronderwijs evolueert op elk moment in het schooljaar in functie van de toename van het aantal leerlingen, en er is een versterking van de omkadering in de twee eerste jaren en voor kleine scholen. Het decreet m.b.t. de tenuitvoerlegging, de promotie en versterking van de samenwerking tussen Cultuur en Onderwijs werd aangenomen en een systeem van Sportcheques werd uitgewerkt. De (buiten) schoolse kosten werden beperkt. De projecten die de banden tussen de gezinnen, de kinderen en de scholen versterken en de participatie van de ouders aan het leven op school versterken, werden opgestart. De herwaardering van het kwalificerend onderwijs door het gefaseerd ter beschikking stellen van uitrusting uit de arbeidswereld is lopende in het kader van het Contract voor de School, naast het verbreden en systematiseren van stages in de 3de onderwijsgraad en de valorisatie van de beroepenbenadering. De maatregelen om te strijden tegen de concentratiescholen en om aan iedere leerling gelijke kansen op sociale emanci-

patie te garanderen worden bestudeerd en geëvalueerd. Toegankelijke geschreven informatie over het schoolsysteem wordt verspreid en er werden acties ondernomen om de toegang tot geschreven documenten voor de families te verbeteren. De taken van de pedagogische inspectie werden progressief verruimd. De organisatie van het aanbod van de Diensten voor Hulp aan Jongeren en de Diensten voor de Bescherming van Jongeren werd aangepast, terwijl de opleiding van de beroepskrachten geharmoniseerd werd. De taakstelling van de dagopvangcentra en de samenwerking tussen de sectoren van de jeugdhulpverlening, jeugdwerk, cultuur, sport en de onderwijswereld werd versterkt.

In de Duitstalige Gemeenschap vormde het decreet van 9 mei 1994 houdende de erkenning van inrichtingen die personen in een noodtoestand voorlopig opnemen en begeleiden en houdende toekenning van toelagen met het oog op de aankoop, de bouw, de huur, de reparatie en de uitrusting van noodopvangwoningen het onderwerp van een analyse en een rapport.

SECTIE 3

Sleuteluitdagingen en prioriteiten

Bovenstaande vaststellingen dat er geen manifeste, onmiskenbare daling van de armoede is in België tussen 2004 en 2006 verrechtvaardigt de beslissing om de in 2006 ingeslagen weg waarbij 3 sleuteluitdagingen als prioritaire actieterrains naar voren werden geschoven, verder te blijven bewandelen. Deze afbakening doet echter geen afbreuk aan de erkenning van het multidimensionele en veelkopige karakter van de armoede en sociale uitsluiting die een transversale of inclusieve benadering op alle beleidsdomeinen noodzaakt.

Door doelgerichte en geïntensifieerde inspanningen op de 3 als sleuteluitdagingen gedefinieerde beleidsterreinen worden de middelen geconcentreerd. Om een beslissende impact te hebben op de uitroeiing van de armoede dienen er meer mensen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd staan toegeleid te worden naar een kwalitatieve, duurzame job, moet het aanbod aan betaalbare kwaliteitsvolle woningen uitgebreid te worden en moet de cirkel van de armoede doorgeknipt te worden door jongeren een stabiele en veilige opvoedingsomgeving te bieden die hen de volle ontplooiing van hun toekomstkansen garandeert.

Activering en diversiteit : meer mensen uit risicogroepen aan 't werk

Het hebben van een betaalde job vormt de beste bescherming tegen armoede en sociale uitsluiting. Dit blijkt in België nog meer te gelden dan in de meeste andere lidstaten. Het percentage werkende armen behoort tot het laagste binnen de EU25 : 4 % in België tegenover 8 % voor de EU25. Huishoudens zonder betaald werk werden in 2007 geconfronteerd met een hoog armoederisico. Vooral voor huishoudens met kinderen leidt de afwezigheid van betaald werk tot hogere armoederisico's dan in de meeste andere EU-lidstaten. In België heeft 72 % van deze huishoudens een inkomen onder de armoederisicogrens tegenover 62 % in de EU25.

Adequate minimuminkomensregelingen zijn essentieel om de onderliggende sociale problemen aan te pakken en de burgers te helpen om zich volledig in de maatschappij te integreren en hun potentieel

ten volle te ontwikkelen. In de periode 2003 tot 2005 zien we echter een gestage uitholling van de minimumuitkeringen t.o.v. de armoederisicogrens zeker wat betreft de minimumuitkeringen voor koppels, al dan niet met kinderlast. Waar bijvoorbeeld de minimumwerkloosheidsuitkering in 2003 73 % van de armoederisicogrens bedrag in 2003, is dit in 2005 nog slechts 64 %.

Gelet op het belang van betaald werk, zowel als kanaal waarlangs integratie in de samenleving zich kan voltrekken, als in financieel opzicht, is de toegang tot werk van zeer groot belang. In 2007 lag de werkgelegenheidsgraad in België met 62% onder het EU27-gemiddelde (65,4%). De indicatoren bevestigen de belangrijke onderparticipatie aan werk van specifieke groepen. De werkgelegenheidsgraad van laaggeschoolden ligt 22 procentpunten lager dan deze van de totale bevolking. Zowel op het vlak van nationaliteit als op het vlak van scholing zijn de verschillen in werkzaamheidsgraad aanzienlijk groter voor vrouwen dan voor mannen. De werkgelegenheidsgraad van personen met een handicap ligt 17 procentpunten onder deze van de totale bevolking. De globale langdurige werkloosheidsgraad bedraagt in 2007 3,8%. Alleenstaanden (7,3%), personen met een lagere scholing (8%) en vooral alleenstaande ouders (12%) en personen met een nationaliteit van buiten de EU27 (13%) hebben een sterk verhoogde kans op langdurige werkloosheid.

Om de diversiteit op de arbeidsmarkt te garanderen en geen enkele doelgroep in de kou te laten staan, moet de toeleiding tot de arbeidsmarkt rekening houden met de situatie en behoeften van de te integreren individuen, of het nu gaat om jongeren, ouderen, mensen met een handicap of allochtonen, met inbegrip van de mensen zonder papieren. Voor de meest kwetsbaren is een persoonlijke en motiverende benadering nodig, en eventueel moet er eerst worden gewerkt aan een algemene verbetering van hun persoonlijke situatie.

Ook al blijft een job de eerste en beste bescherming tegen armoede, voor bepaalde groepen van mensen is het niet altijd voldoende. Passende sociale begeleiding, toegankelijke, kwaliteitsvolle sociale diensten en een betere samenwerking tussen verschillende diensten en sectoren leiden tot de actieve integratie waarbij de betrokkenheid van de gebruikers centraal staat.

Die 4 % werkenden met een armoederisico vormt eveneens een niet verwaarloosbare proportie van de werkenden. In absolute aantallen betreft het hier immers een 170.000-tal personen. Werk volstaat dus niet altijd om armoede te vermijden, dit tengevolge van een preciaire werksituatie zoals deeltijdse tewerkstelling of van een ontoereikend loon in verhouding tot de behoeften van het huishouden. Alleenstaande ouders, huishoudens met meerdere kinderen en personen met een niet-EU25 nationaliteit hebben een verhoogd armoederisico ondanks werk. Tijdelijke contracten lijden tot een verhoogd armoederisico. Ook voor zelfstandigen geven de cijfers een verhoogd risico aan. In 2006 had 14 % van de personen onder de armoedegrens werk als voornaamste activiteit. Aandacht voor de kwaliteit van de banen, meer bepaald correcte lonen en maatregelen die de toegang tot kwaliteitsvol werk stimuleren vormen zo het sluitstuk voor een duurzaam tewerkstellingsbeleid.

Een kwaliteitsvolle, duurzame en betaalbare woning voor iedereen

Een kwaliteitsvolle, duurzame en betaalbare woning aan iedereen garanderen blijft ook voor de komende periode één van de grootste beleidsuitdagingen. Hoewel een goede indicator rond woonkost, nog niet voorhanden is, wijzen een aantal van de wel beschikbare gegevens op het problematische karakter hiervan voor sommige groepen. Zo blijkt onder de huishoudens wiens inkomen zich onder de mediaan situeert, een toenemend aantal meer dan één derde van het gezinsinkomen aan naakte huuruitgaven te besteden (10% in 1998, 14% in 2000, 16% in 2005). Het onderzoek van het Steunpunt Ruimte en Wonen toont aan dat de betaalbaarheid van het wonen tussen 1997 en 2005 verder is verminderd. Het percentage huishoudens met een naakte woonkost van meer dan 20% in het gezinsinkomen steeg in deze periode van 23,4% tot 30% in Vlaanderen. De toename van de betaalbaarheidproblematiek situeert zich vooral op de private huurmarkt. Alleenstaande ouders en 65-plussers die op de private huurmarkt moeten huren vormen veruit de meest kwetsbare groepen.

Het armoederisico van huurders is aanzienlijk

hogere dan dat van eigenaars (28% t.o.v. 10%). Huurders zijn hiermee één van de groepen met het hoogste risico. Dit verschil blijft stabiel over de jaren waarvoor gegevens beschikbaar zijn.

De kwaliteit van de huisvesting blijkt voor meerdere sociaal zwakkere groepen problematisch. Niet EU25-burgers, huishoudens met kinderen en een lage werkintensiteit, alleenstaande ouders, werklozen, zieken/invaliden en bewoners van een huurwoning blijken meer dan de totale bevolking te wonen in woningen met twee of meerdere structurele problemen of met een gebrek aan ruimte.

Sinds 1995 is het aantal sociale huurwoningen in percentage van het totale aantal huishoudens constant gebleven, op goed 6%. Dit geldt voor de drie Gewesten. In Vlaanderen ligt het aandeel wel iets lager (5%) dan in Wallonië en Brussel (7-8%). In de drie Gewesten bestaan er lange wachtlijsten. Het aantal huishoudens op wachtlijsten, in verhouding tot het aantal beschikbare woningen, ligt in 2006 zeer hoog in Brussel (79%). Voor Wallonië bedraagt dit 46%. Voor Vlaanderen bedraagt het 'uitgezuiverd' 56% in 2005. In de drie gewesten kan sinds eind jaren '90 een stijgende tendens vastgesteld worden.

In het algemeen, leven mensen in armoede noodgedwongen in niet-energiezuinige woningen, en zij betalen dan ook de hoogste energiekosten. Het percentage huishoudens dat twee of meer achterstallen heeft op de betaling van verschuldigde bedragen voor een basisdienst (elektriciteit, water, gas, huur, hypotheek en/of gezondheidszorgen) bedraagt 6 % in 2006. Het percentage huishoudens bij wie een budgetmeter, stroombegrenzer of een combinatie van beide werd geïnstalleerd, bedroeg 1,1 % in 2005.

Strijd tegen de armoede bij kinderen : doorbreken van de cirkel van de armoede

In België, net zoals in de meeste van de Europese lidstaten, hebben kinderen een groter armoederisico dan de rest van de bevolking. Een van de voornaamste factoren hierbij is de grootte en de samenstelling van het gezin waartoe zij behoren.

32 % van de alleenstaande ouders kent een armoederisico. Als de alleenstaande ouder jonger is dan 30 jaar, kennen de kinderen nog een groter armoederisico. Het aantal kinderen dat in éénoudergezinnen woont, nam ook toe de afgelopen jaren. Alleenstaande ouders staan voor de uitdaging om verschillende rollen te verzoenen en te harmoniseren. Uit de Europese analyse blijkt dat in België de voornaamste aandacht moet gaan naar het hoge aantal kinderen dat leeft in een huishouden waar niemand werkt. De interactie tussen de sociale tegemoetkomingen, de beschikbaarheid en de betaalbaarheid van de kinderopvang en de participatie op de arbeidsmarkt zijn voor België de voornaamste aandachtspunten in de strijd tegen de armoede bij kinderen. Armoede, zeker langdurige armoede, heeft immers een nefast effect op het welzijn van het kind. Armoede weegt op de gezondheid, cognitieve ontwikkeling, schoolse resultaten, aspiraties, zelfbeeld, de relaties met anderen, risicogedrag en het perspectief op werk van kinderen. Dit noodzaakt een geïntegreerde strategie die verschillende beleidsterreinen overstijgt waarin ook aandacht is voor de ervaringen en belevingen van kinderen.

SECTIE 4

Beleidsmaatregelen

Toegang tot huisvesting

→ Toegang tot de privémarkt en huurprijzen

De toegang tot de private huurmarkt garanderen voor de laagste inkomensgroepen vormt een uitdaging voor zowel de federale overheid als de gewesten waarbij een verscheidenheid aan instrumenten dient ingezet om te komen tot een gebalanceerde prijs-kwaliteitverhouding.

De recente wijzigingen in de federale huurwet waarbij o.m. een verplichte bekendmaking van de gevraagde huurprijs en een nieuw huurwaarborgsysteem werden ingevoerd zullen geëvalueerd worden, rekening houdend met terreinevaluaties.

Vlaanderen zal de aanpassingen van het huursubsidiestelsel evalueren en uitbreiden tot nieuwe doelgroepen.

Het Waalse Gewest zal het onbewoonde private patrimonium mobiliseren, het aanbod vergroten door publiek-private partnerschappen te steunen en huurcheques voorzien die rekening houden met zones met een hoge vastgoeddruk, verkopen van sociale woningen aan huurders met voorkeursrecht, behouden van de installatie, constructie- en renovatiepremies, verhogen van de handelswaarde en verminderen van 4 intrestvoeten.

De Duitstalige Gemeenschap zal de OCMW's en gemeenten aanmoedigen om actieprogramma's uit te werken. In Brussel voorziet het Toekomstplan voor de huisvesting in 5.000 bijkomende woningen, worden de huurtoelagen hervormd en ontwikkelt men een experimenteel huursubsidiesysteem voor mensen die recht hebben op een tegemoetkoming van het OCMW en wachten op een sociale woning.

→ Stimuleren van eigendomsverwerving

Sociale leningen worden versterkt in het Waalse gewest en in Brussel.

→ Preventie en bestrijding van dakloosheid

De schriftelijke verklaring van het Europees Parlement over het uit de wereld helpen van dakloosheid tegen 2015 van het Europees parlement doet appèl op en vond gehoor bij alle beleidsverantwoordelijken om tot een coherente aanpak te komen. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede zal een dialoog organiseren om tot aanbevelingen voor een effectief beleid inzake dakloosheid te komen. Op federaal niveau start er een onderzoek om na te gaan welke hefboomen er op federaal niveau bestaan en ingezet kunnen worden om, in afstemming met het beleid van de deelstaten, te komen tot een coherent en effectief beleid om de dakloosheid terug te dringen. Het gaat hierbij o.m. om het referentieadres, de installatiepremie voor daklozen, de verhoging van het aantal doorgangswoningen, de instrumenten voor de herhuisvesting van mensen die en ongezonde of onbewoonbare woning dienen te verlaten en de procedure van uitvoerend beslag op onroerend goed. Ook zal er bijzondere aandacht zijn voor de situatie van het groeiende aantal vrouwelijke daklozen. Om het fenomeen beter af te bakken en de beleidslijnen aan te pakken zullen kwantitatieve gegevens over uithuiszettingen verzameld worden en voor personen die zich schuldig maken aan illegale uithuiszettingen zullen er zwaardere straffen voorzien worden.

Vlaanderen legt de nadruk op een preventieve benadering door de verbetering van de instrumenten voor herhuisvesting van mensen die een onbewoonbaar gebouw moeten verlaten en meer steun aan projecten voor begeleid wonen.

Het Waalse Gewest opteert voor steun bij de oprichting van gemeenschappelijke huisvesting en de verdere uitbouw van het luik huisvesting van het plan "HP" (Permanente Bewoning). De Duitstalige Gemeenschap streeft een verhoging van het aantal doorgangswoningen na.

Brussel, waar dakloosheid zich het meest zichtbaar manifesteert, ontwikkelt verder zijn beleid dat gestoeld is op een proactieve benadering van dakloosheid : steun aan onthaalstructuren, straathoekwerk, een sectoroverschrijdende benadering, begeleid wonen en de opleiding van preventieadviseurs.

→ Sociale verhuurkantoren (SVK)

Het SVK-park zal worden uitgebreid in de drie Gewesten, en de ontwikkeling van solidair wonen wordt bevoordelgd in Brussel.

→ Huisvesting met sociale finaliteit

De drie Gewesten streven een uitbreiding van het aantal sociale woningen na en versterken de begeleiding en de participatie van de bewoners.

→ Energiebeleid en vaste kosten

Energie is een basisrecht dat noodzakelijk is om menswaardig te kunnen leven. Geen toegang hebben tot gas, water of elektriciteit in het dagelijkse leven in België is onaanvaardbaar. De regering zal er met alle overheden van dit land over waken dat voor allen de toegang tot energie wordt gewaarborgd als wezenlijk onderdeel van het recht om een leven te leiden dat overeenstemt met de menselijke waardigheid.

Het sociaal tarief voor energie biedt een financiële tegemoetkoming voor de zwakste consumenten die relatief gezien meer uitgeven aan energie dan de hoogste inkomers. De federale overheid voorziet, naast een harmonisering met de sociale maatregelen door de gewesten, vanaf juli 2009 een automatische toekenning van het sociaal tarief voor alle gerechtigden.

De federale regering zal de aftrekbaarheid van energiebesparende investeringen verhogen, instrumenten ontwikkelen om de correctheid van de prijzen te controleren, aan de CREG de bevoegdheid geven om de markten te monitoren, kortingen toekennen aan heel wat gezinnen, de toepassing van het sociaal tarief automatiseren en de communicatie verbeteren.

Vlaanderen gaat verder met het toekennen van een gratis hoeveelheid elektriciteit aan alle Vlaamse gezinnen, kent verschillende premies en kredieten toe aan particulieren die energiebesparende investeringen doen en/of overschakelen naar duurzame vormen van energie, steunt projecten in de sociale economie inzake energiebesparing en zal energiesubsidies uitvoeren.

In het Waalse Gewest wordt een sociaal Waterfonds ontwikkeld, de toegang van de zwakkere groepen tot gas en elektriciteit wordt verbeterd, zonnepanelen worden geplaatst op sociale woningen en sociale werkers worden gevormd en bewust gemaakt van de problematiek. Eveneens zullen er leningen kunnen toegekend worden voor energiebesparende investeringen.

In Brussel zullen de OCMW's en leveranciers zorgen voor een sociale energiebegeleiding en worden de activiteiten van het informatiecentrum voor gas en elektriciteit uitgebouwd.

Tewerkstelling, diversiteit en socioculturele integratie

→ I. Activering

Om personen te motiveren om te gaan werken is het noodzakelijk om het verschil tussen de arbeidsinkomens en de sociale uitkeringen te verhogen. De federale regering verbond er zich toe om de belastingvrije sommen te verhogen, de belastingsschalen te beperken en de werkbonus te verhogen. De federale regering zal het activeringsbeleid evalueren en het samenwerkingsakkoord voor de opvolging van werklozen actualiseren. In dit kader zullen de termijnen die de verschillende gewestelijke instellingen en de RVA hanteren, nog meer worden geharmoniseerd en ingekort. De regering wenst in overleg met de sociale partners te overleggen aangaande de aanpassing van het toepassingsveld van het akkoord ondermeer in functie van de leeftijd. Er komen maatregelen om de werkloosheidsvallen te bestrijden en om de tewerkstelling van ondervertegenwoordigde groepen te vergemakkelijken, meer bepaald door een versterking van de sociale Maribel en door de invoering van sociale clausules in overheidsopdrachten. Ook wil men een mechanisme uitwerken door de verhoging van de uitkeringen in een eerste periode die de financiële schok verlicht voor wie in de werkloosheid terechtkomt, maar die eveneens aanzet om zo snel als mogelijk de werkloosheid te verlaten, inzonderheid door het versterken van zowel de degressiviteit als de vorming en begeleiding, en zonder de minima per categorie in het gedrang te brengen.

Van haar kant zal Vlaanderen de werkzoekenden stimuleren om opleidingen te volgen, zal ze de werkloosheidsvallen bestrijden door de kinderopvang en mobiliteit te versterken en steunt ze verschillende projecten ter bestrijding van discriminatie bij de aanwerving.

De Franse Gemeenschap verhoogt het vormingsaanbod op het vlak van alfabetisering en verbetert de doeltreffendheid van het onderwijs voor sociale promotie. De ontwikkeling van voorschoolse opvang voor jonge kinderen en buitenschoolse opvang (Plan Cigogne II) zal de toegang tot werk verbeteren, in het bijzonder voor vrouwen.

De projecten van het Waalse Gewest gaan in dezelfde richting: alfabetisering, vooropleiding in het kader van invoegbedrijven, validatie van verworven bekwaamheden buiten de erkende opleidingen, professionele oriëntatie, vroegtijdige activering van jongeren, in het bijzonder de laagstgeschoolden, gerichte integratie en jobcoaching.

In Brussel voorziet men tal van maatregelen in het kader van het Actieplan voor de Jongeren. De tewerkstelling van laaggeschoolde vrouwen zal worden bevorderd door meer plaatsen in de kinderopvang. Samenwerkingsakkoorden zullen ontwikkeld worden om de tewerkstelling van de mensen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn te stimuleren. Privé-bedrijven zullen worden aangemoedigd om de diversiteit te behouden, terwijl overheidsbedrijven een groot aantal laaggeschoolden zullen aanwerven.

→ Kwaliteit van de jobs

Vlaanderen voert het begrip maatwerk in, zowel binnen de sociale en beschutte werkplaatsen als in het reguliere economische circuit, investeert sociaal in opleiding, werft ervaringsdeskundigen in de armoede aan als jobcoaches en sensibiliseert sociale en privébedrijven voor de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Van haar kant gaat Wallonië verder met de diversifiëring van banen in sectoren die laaggeschoolde werkkrachten tewerkstellen, ontwikkelt ze de integratie van sociale clausules in overheidsopdrachten en legt zich toe op een beheer van de diversiteit.

In Brussel genieten tientallen gezinshulpen elk jaar van gecertificeerde opleidingen zodat ze van hun werk een volwaardig beroep kunnen maken.

→ Dienstencheques

De federale overheid heeft zich ertoe verbonden om te waken over het voortbestaan van het systeem en een overleg op te starten met de Gemeenschappen en Gewesten over het toepassingsgebied van de dienstencheques. Na de uitvoering van de maatregel tot integratie van PWA-arbeiders voor huishoudelijke hulp van minder dan 50 jaar die niet gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn (33 %) zal de regering onderzoeken of de PWA-arbeiders maximaal in het dienstenchequesysteem kunnen worden opgenomen om hun een job aan te bieden. Brussel voorziet een ontwikkeling van het systeem, aangepast aan de plaatselijke realiteit binnen het bestaande wettelijke kader.

→ Inkomen

De federale overheid koos voor de verhoging van de koopkracht als prioriteit en stelt verschillende acties voor die in deze richting gaan, meer bepaald het verhogen van de belastingvrije minima, de werkloosheidsvallen bestrijden en de installatie van een observatorium van de prijzen.

Vlaanderen voorziet in een financiering van de bijstand aan personen voor de niet-medische kosten en steunt projecten voor schuldbemiddeling en ter preventie van overmatige schuldenlast.

Ook in Brussel worden de preventie van overmatige schuldenlast, de schuldbemiddeling en het sociaal krediet uitgebouwd.

→ Maatschappelijke integratie

Om een aangepaste begeleiding op maat te garanderen zal op federaal niveau de meest efficiënte middelen bestudeerd worden om de OCMW's die een voluntaristisch beleid inzake activering van de maatschappelijke hulp hebben, aan te moedigen, rekening houdend met de kwaliteit van de werkgelegenheid, de arbeidsvoorwaarden, de perspectieven en het traject van cliënt.

Vlaanderen zal de toegankelijkheid van de lokale werkinkwinkels verbeteren, het handvest van de werkzoekende toepassen en een inburgeringsbeleid en een lokaal sociaal beleid voeren.

De Franse Gemeenschap verbetert de toegang tot de diensten die vallen onder jeugdzorg, bevordert de structurele dialoog tussen arme gezinnen en de beroepskrachten van de jeugdzorg, en voert de samenwerking op tussen het onderwijs en de andere sectoren of beleidsniveaus in de strijd tegen het schoolse afhaken.

In Wallonië wordt het aantal sociale steunpunten en steunpunten gezondheid uitgebreid.

De Duitstalige Gemeenschap versterkt de rol van de OCMW's en richt een onthaalbureau voor migranten op.

In Brussel wordt het accent gelegd op alfabetisering en begeleiding door de OCMW's, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de centra voor algemene sociale actie.

→ Sociale integratie van mensen met psychische problemen

In het kader van het meerbanenplan voorziet Vlaanderen in bijkomende banen voor personen met medische, mentale of psychiatrische problemen, met een aangepaste begeleiding.

→ Culturele ontplooiing en participatie

In Vlaanderen wordt de toegang tot cultuur gestimuleerd via het cultuurparticipatiefonds en het participatiedecreet, evenals door steun aan sociaal-artistieke initiatieven.

De Franse Gemeenschap ondersteunt culturele projecten in scholen en versterkt in de culturele centra de aandacht voor de meest kwetsbare groepen. Daarnaast krijgen personen in grote moeilijkheden een bevoorrechte toegang tot cultuur en stimuleert men initiatieven zowel op gemeenschaps- als op plaatselijk niveau, in bijzonderheid op het gebied van lezen en schrijven, expressie en creativiteit en de strijd tegen de digitale kloof.

In Brussel zullen regionale subsidies de participatie van de minst bedeelden aan de samenleving begunstigen, het verslag over de armoede verdiept de participatieve aanpak, er worden ruimten opgericht waar daklozen het woord kunnen nemen en kansarmen krijgen cultuurcheques.

→ Opleiding van hulpverleners

Het aantal ervaringsdeskundigen binnen de RVA zal verhoogd worden om een brug te slaan tussen de realiteit van de personen die in armoede leven en de administratie. Eveneens zullen er opleidingen ontwikkeld worden voor de facilitatoren van de RVA over het armoedefenomeen. Eveneens zal er verbeteringen nagestreefd worden inzake de informatieverstrekking, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de personen die in bestaansonzekerheid leven (laaggeschoold publiek, lees- en schrijfproblemen) om zo de informatie voor iedereen toegankelijk te maken.

In Vlaanderen zullen ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting worden ingezet als bemiddelende jobcoaches bij inschakelingstrajecten. De Franse Gemeenschap voorziet in een opleidingsplan voor beroepskrachten in de jeugdzorg, naast voortgezette opleidingen.

In de Franse Gemeenschap loopt er een vormingsplan voor de beroepskrachten in de steun aan jongeren, naast continue opleidingen. De Franse Gemeenschap zet eveneens een driejaarlijks vormingsprogramma op gericht naar de beroepskrachten actief in de kinderopvang.

In Brussel worden er referentiecentra opgericht om de actie van de opleidingsoperatoren te versterken en nieuwe modules te ontwikkelen.

Kinderarmoede

→ Koopkracht van de gezinnen

De ondersteuning van de koopkracht van personen die in armoede leven vormt één van de socio-economische prioriteiten van de federale regering. De volgende maatregelen zullen uitgewerkt worden :

- de koopkracht te verhogen via een verhoging van de laagste sociale uitkeringen.
- de minimumpensioenen te verhogen, zowel voor de werknemers als voor de zelfstandigen, en de IGO te verhogen, en het zelfstandigenstelsel meer op het stelsel van bezoldigde werknemers af te stemmen
- de koopkracht van de gezinnen ondersteunen via de kinderbijslag en meer bepaald de invoering van een dertiende maand kinderbijslag in het kader van de omzetting van de leeftijdstoelag, een bijzondere inspanning inzake kinderbijslag voor de risicogroepen binnen de gezinnen met een kind met een handicap.
- maatregelen te nemen om de minimumlonen te verhogen, op basis van de voorstellen van de sociale partners in het kader van het IPA, en om een betere toegang tot de werkgelegenheid mogelijk te maken voor de personen met een handicap en voor de personen van vreemde afkomst.
- de koopkracht te versterken dankzij de fiscaliteit en in het bijzonder voor de lage en gemiddelde inkomens door de verhoging van het belastingvrije minimum.
- het verder uitbouwen van een sterk werkgelegenheidsbeleid zeker voor de zwakste groepen vermits arbeid nog altijd de beste bescherming is tegen armoede

Naast de maatregelen vermeld in het luik inkomen hierboven (2.4.2.4), voorziet de federale regering om de welvaartsvastheid van de uitkeringen te versterken via een mechanisme dat overlegd zal worden met de sociale partners, om de dienst voor alimentatievorderingen te promoten en om de kinderbijslag voor zelfstandigen te verhogen.

Eveneens dient de strijd tegen het fenomeen van de overmatige schuldenlast te worden voortgezet door een globale benadering, zowel ten aanzien van de kredietnemers als de kredietgevers. Meer

bepaald dienen de preventie-instrumenten versterkt te worden naast een voldoende, structurele financiering van het Fonds ter Bestrijding van de Overmatige Schuldenlast. De federale overheid werkt momenteel aan de volgende maatregelen:

- het onderzoek van de wet van 1991 op het consumentenkrediet, meer bepaald met betrekking tot de reclame en de kredietopeningen
- het onderzoek van de wet op de collectieve schuldenregeling, in de zin van een betere communicatie van de schuldbemiddelaar naar de schuldenaar die in schuldbemiddeling zit toe
- het onderzoek van de inningspraktijken van sommige gerechtsdeurwaarders

In de Duitstalige gemeenschap krijgt het referentiecentrum voor schuldbemiddeling meer middelen.

In de Vlaamse gemeenschap krijgt het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling meer middelen en een decretale basis.

→ Welzijn van het kind en ondersteunen van de ouders in hun educatieve rol

De strijd tegen de armoede bij kinderen betekende in 2006 een nieuwe invalshoek in het kijken naar armoede voor België. Om deze nieuwe invalshoek te stofferen werd er een studie uitgevoerd die alle wetenschappelijke kennis in België m.b.t. dit fenomeen inventariseerde. In een opvolgingsonderzoek zal er dieper ingegaan worden op de beleving van kinderen in armoede, vanuit het perspectief van de kinderen zelf. Daarnaast zal er een intensieve kwalitatieve enquête georganiseerd worden bij kinderen in armoede om hen een stem te geven.

Vlaanderen zal haar decreet over opvoedingsondersteuning concretiseren en Kind en Gezin (Gemeenschapsinstelling voor hulp en advies over welzijn van kinderen) zal een specifieke methode ontwikkelen om de capaciteit van ouders om hun verantwoordelijkheden op te nemen te versterken.

Gelijkaardige initiatieven zijn er in de Franse Gemeenschap, waar men ook focust op de opleiding van professionelen en waar bovendien zal worden

gewerkt aan de band tussen het kind en zijn ouder in de gevangenis. Een reeks van maatregelen werd genomen om de steun aan het ouderschap verder te ontwikkelen zoals de versterking van de prenatale consultaties in achtergestelde zones en het verder zetten van de raadplegende praktijken voor kinderen. Eveneens zullen de ontmoetingsplaatsen voor ouders en kinderen beter gesteund en ontwikkeld worden. Eveneens zal er een referentiesysteem inzake ouderondersteuning opgesteld worden, gericht naar de beroepskrachten zodat zij kunnen antwoorden op vragen die betrekking hebben op de essentiële thema's van opvoeding en ontwikkeling van de kinderen en jongeren.

Ook in de Duitstalige gemeenschap zet men de strijd tegen kinderarmoede voort, door een betere omkadering van de gezinnen en preventie van verslavingen.

In Brussel krijgen kansarme jongeren betere toegang tot de sportinfrastructuur en worden huiswerkscholen ondersteund.

→ Plaatsing en alternatieven

De federale regering heeft de modernisering van het familierecht op haar agenda gezet. Die omvat meer bepaald een juridisch statuut voor pleeggezinnen, veralgemening van de zittingen met gesloten deuren en uitbouw van gezinsbemiddeling. Eveneens zal de federale regering maatregelen nemen om de mogelijkheid van de belastingaftrek bij plaatsing van kinderen beter bekend te maken bij de betrokken personen en/of organen, en dit in overleg met de gemeenschappen.

Op het niveau van de Franse gemeenschap zal de gespreksgroep "Agora", die leden van verenigingen waar armen het woord nemen en professionelen in de jeugdhulp verenigt, haar werk voortzetten. Bovendien wordt een inspanning gedaan naar een betere spreiding van de diensten over het grondgebied. Wat het recente Plan voor Hulp aan Jongeren betreft, dit laat in bepaalde gevallen alternatieve maatregelen toe voor de plaatsing van jongeren die een misdrijf pleegden.

→ Kinderopvang

In Vlaanderen zal het actieplan voor flexibele en occasionele opvang worden geëvalueerd en worden specifieke maatregelen voorzien, zoals bijkomende plaatsen in kinderopvang met aandacht voor uitbreiding inkomensgerelateerde kinderopvang; verhogen van de toegankelijkheid van de kinderopvang door het bestrijden van (informele en formele) uitsluitingsmechanismen.

In de Franse Gemeenschap stijgt het aantal nieuwe opvangplaatsen progressief. Dringende opvang in een collectieve omgeving en tijdelijk opvang in crèches zullen verder ontwikkeld worden. Er wordt een kwaliteitscode ingevoerd en de financiële bijdrage van de ouders zal worden aangepast aan hun inkomen.

Ook het Waalse Gewest voorziet een maatregel voor kinderopvang d.m.v. gesubsidieerde contractuelen.

In Brussel voorziet het Kinderopvangplan in een gevoelige uitbreiding van het aantal opvangplaatsen, de renovatie of creatie van opvangplaatsen met subsidies die gericht zijn op kansarme buurten, en ook in de aanwerving van gesubsidieerde contractuelen.

→ Onderwijs

De federale regering zal de leerplicht vanaf 5 jaar invoeren.

Vlaanderen zal ouders sensibiliseren om kleuters naar school te brengen vanaf de leeftijd van 2 ½ jaar en zal de deelname verhogen van alle leerplichtige leerlingen aan het onderwijs door het actieplan 'Een sluitende aanpak voor spijbelen en schoolverzuim'. Vlaanderen heeft eveneens andere projecten: een bijzondere aandacht voor kansarmen en allochtonen, de financiering van het leerplichtonderwijs op basis van leerlingenkenmerken (tegengaan dualisering), de financiële drempels in het onderwijs wegnemen, een uitbreiding van het doelpubliek van de studiefinanciering (meer toelagerechtigen in het secundair onderwijs en invoering schooltoelagen in het Basisonderwijs en het deeltijds leerplichtonderwijs), en de introductie van het principe van kosteloosheid in basis-

onderwijs (kosteloosheid verplicht schoolmateriaal, en maximumfactuur voor schoolse activiteiten en meerdaagse uitstappen).

De Franse gemeenschap waakt erover dat leerlingen die op onregelmatige wijze in het land verblijven, kunnen worden ingeschreven, en zal specifieke onthaalvoorwaarden voorstellen voor leerlingen met een Rom-herkomst. Ze gaat verder met de verbetering van de pedagogische omkadering voor remediëring, zal maatregelen nemen om de gemiddelde resultaten voor basiskennis te verhogen, zal de sociale mix verbeteren door een gedifferentieerde omkadering, zal het programma “taal en cultuur van herkomst” herstructureren en zal het opleidingsprogramma voor jeugdzorg verstrekt door het onderwijs voor sociale promotie aanpassen.

Het Waalse gewest voorziet in een bestrijding van het voortijdig afhaken van de school, evenals in de ontwikkeling van de toegang tot nieuwe technologieën voor jongeren.

Ook de Duitstalige gemeenschap voorziet verschillende maatregelen. Hiermee wil men het voortijdig afhaken van school aanpakken, het gebrek aan huiswerkklassjes tegengaan, de integratie van nieuwkomers bevorderen, de schoolprestaties van migranten verbeteren, de opleiding van leerkrachten versterken en een structurele dialoog tussen school, ouders, sociale diensten en jongeren opzetten.

SECTIE 5

Beter bestuur

Net zoals de vorige Nationale Actieplannen Sociale Insluiting, werd het hoofdstuk Sociale Insluiting van het Strategisch Rapport gerealiseerd onder de coördinatie van de POD Maatschappelijke Integratie die valt onder de bevoegdheid van de minister voor Sociale Integratie.

Om de coherentie met de andere hoofdstukken van het Strategisch Rapport te garanderen, wordt de POD Maatschappelijke Integratie vertegenwoordigd in het redactiecomité van het Strategisch Rapport door zijn voorzitter. De werkgroep Acties is het kanaal waarlangs een ruime verscheidenheid van stakeholders zoals lokale besturen, de sociale partners, sociale diensten en de verenigingen waar armen het woord nemen bij de opmaak en de opvolging van het Nationaal Actieplan Sociale Insluiting worden betrokken. De Werkgroep Acties kwam in totaal 10 keer bij elkaar voor de thematische opvolging van de maatregelen uit het NAPIncl 2006-2008 op basis waarvan aanbevelingen voor de sleutelprioriteiten en het voorontwerp van het NAPIncl werden geformuleerd. De groep acties werkte nauw samen met de werkgroep indicatoren die haar werkzaamheden parallel verrichtte, zich hierbij concentrerend op de actualisatie, interpretatie en verdere ontwikkeling van de indicatorenset om armoede en sociale uitsluiting in al zijn facetten in België in kaart te brengen.

Op federaal niveau, zullen de middelen die worden voorzien om het fenomeen van armoede statistisch te omschrijven versterkt worden. Het SILC onderzoek zal op Belgisch niveau aangevuld worden door onderzoeken over de meest kwetsbare groepen, terwijl het invoeren van een permanente barometer van de armoede wordt overwogen. Anderzijds verbindt de federale regering zich ertoe, binnen de DOEB-test (Duurzaamheidstest) meer visibiliteit te geven aan het aspect armoede, die de vooruitgang meet op het vlak van duurzame ontwikkeling van elke regeringsbeslissing.

Om de participatie van de doelgroep te versterken zal de federale overheid het Belgisch Netwerk een dotatie toekennen voor de grondige voorbereiding en opvolging van het Europees Jaar van de Strijd tegen Armoede. Een evaluatie van het **samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid** zal voorgesteld worden om na te gaan

hoe de werking verder kan verbeterd worden in overleg met de Gewesten en Gemeenschappen. De regering zal zich inspannen om de inbreng, van de Europese Ontmoeting van Mensen die in Armoede leven, bij het uitwerken van een Europese wetgeving over de diensten van algemeen belang te evalueren en te valoriseren. Het pilootproject ervaringsdeskundigen binnen de federale overheid zal verder uitgebreid worden en bestendig in een structureel kader, en het beroep op de ervaringsdeskundigen op de Interministeriële Conferentie zal verder aangemoedigd worden. De federale regering zal maximaal gebruik maken van de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie als permanente plaats van uitwisseling van goede praktijken.

Vlaanderen steunt onder meer projecten die tot doel hebben de beeldvorming over armen in de samenleving te verbeteren en projecten die de kwaliteit van de hulpverlening verbeteren door hulpverleners meer inzicht te bieden in de leefwereld van mensen in armoede en werkt met aandachtsambtenaren die in alle relevante beleidsdomeinen de uitvoering van het Vlaams Actieplan armoedebestrijding opvolgen.

Het Waalse Gewest voert een informatiecampaagne over de verschillende maatregelen ten behoeve van kansarmen via aangepaste werkwijzen en gebruik makend van de openbare netwerken die betrokken zijn in de strijd tegen de armoede. In het kader van zijn verslag over de sociale samenhang, opgesteld door de administratie, zal het Gewest zijn eigen gegevens (kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie van de uitgevoerde maatregelen) kruisen met deze van het Waalse Netwerk Armoedebestrijding, via de Conventie "Naar een Wallonië zonder armoede in 2025", om op die basis gemeenschappelijke aanbevelingen te kunnen formuleren. Het zal er eveneens over waken dat de noties van gelijke kansen voor mannen en vrouwen in overweging worden genomen bij de initiatieven genomen of ondersteund door de Regering.

In Brussel is participatie een institutionele praktijk die zich op verschillende niveaus ontwikkelt: oprichting van een overlegplatform voor de toegang van de daklozen tot de hulpverlening, organisatie van een coördinatie tussen de verenigingen waar armen het woord nemen, oprichting van een steunpunt voor hulp aan diensten en daklozen,

observatorium voor de arbeidsmarkt en kwalificaties, observatorium voor gezondheid en welzijn, verzoeningscomité voor steun aan rechtzoekenden, uitwerken van het rapport over de staat van de armoede, oprichting van een steunpunt voor sociale samenhang, observatorium voor het kind, observatorium voor huisvesting.

BIJLAGEN

Nationaal Actieplan Sociale Insluiting 2008-2010

Goede praktijken

- Voorbeeld 1 : Ervaringsdeskundigen
in de armoede en sociale insluiting
- Voorbeeld 2 : Aandachtsambtenaren
- Voorbeeld 3 : Integratie van Daklozen
- Voorbeeld 4 : Validatie van competenties

→ Name of Measure

Tewerkstelling ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting binnen de federale overheid

→ Member State

België

→ End Purpose of the Measure

Voor het project werden drie centrale doelstellingen omschreven :

- Het perspectief van mensen in armoede binnen brengen in de federale overheidsdiensten
- Meewerken aan het realiseren van een grotere toegankelijkheid van de dienstverlening voor allen en hiermee bijdragen aan de realisatie van sociale grondrechten
- Het creëren van een nieuw soort functie binnen de federale overheid.

→ Main Results in summary

In 2004 besliste de ministerraad om binnen de federale overheid ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting aan te werven. De POD Maatschappelijke Integratie werd belast met de uitvoering van deze opdracht. Voor het project werd co-financiering gevonden bij het ESF.

- In eerste instantie werden 2 ervaringsdeskundigen aangeworven binnen de POD Maatschappelijke Integratie.
- 2 Coördinatoren werden aangesteld voor het uitwerken van het kader van het project, voor de opzet en opvolging en voor de begeleiding van de ervaringsdeskundigen zelf. Dit in samenwerking met de ervaringsdeskundigen van de POD Maatschappelijke integratie.
- 16 ervaringsdeskundigen (waarvan 3 afgestudeerd en 15 in opleiding), waaronder 8 Nederlandstaligen en 8 Franstaligen werden vanaf september 2005 aangeworven en gedetacheerd naar 10 federale overheidsdiensten waaronder 5 instellingen sociale zekerheid.
- Aan franstalige kant werd de opleiding tot ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting opgezet onder impuls van de Europese fondsen en in samenwerking met het Instituut Roger Guilbert. Deze opleiding ging van start in oktober 2005. De eerste twee ervaringsdeskundigen werden effectief gedetacheerd eind december 2005 naar de HZIV, de laatste ervaringsdeskundigen gingen in augustus van start bij de FOD Financiën.

In juni 2008 startte een nieuw project dat verder bouwt op de ervaringen en verworvenheden van het pilootproject. In totaal zullen er 16 bijkomende ervaringsdeskundigen aangeworven worden, die volgens dezelfde principes zullen gedetacheerd worden naar bijkomende federale overheidsdiensten zoals de FOD Binnenlandse Zaken en de FOD Economie.

Tot nog toe kunnen volgende resultaten worden omschreven :

- Er is onder impuls van het project meer expliciete aandacht voor de ervaringen en het perspectief van personen in armoede binnen de betrokken diensten;
- meer expliciete aandacht binnen de betrokken diensten voor de mogelijkheden om bij te dragen tot de realisatie van sociale grondrechten.
- meer expliciete aandacht voor de erkenning van 'ervaringskennis' binnen de federale overheid.
- Voor de ervaringsdeskundigen betekent hun betrokkenheid in het project een niet evidente opgave, maar niettemin een ondersteuning van het persoonlijk en professioneel groeiproces.

→ Targeted Beneficiaries

General Population	✓
Children	✓
Single-parent families	✓
Unemployed	✓
Older people	✓
Young People	✓
People with disabilities	✓
Immigrants / Refugees	✓
Ethnic Minorities	✓
Homeless	✓
Specific Illness/disease	■
Other [Please specify:]	■

→ Policy Focus

Social Exclusion	✓
Healthcare	■
Long-term Care	■
Governance	✓

→ Geographical Scope

National	✓
Regional	■

→ Implementing Body

Federale overheid

→ Context/Background to the Initiative

De rode draad doorheen het project is de vraag op welke manier de verschillende overheidsdiensten in het kader van hun eigen specifieke opdrachten de 'participatie' van mensen in armoede (zoals in de geest van het Algemeen Verslag over de Armoede in 1994) kunnen realiseren. Het belangrijkste kader hiervoor is de realisatie van sociale grondrechten.

Het project wil nadrukkelijk aansluiten bij bestaande inzichten over armoede en armoedebestrijding :

- De benadering van armoede als een structureel probleem (d.i. een maatschappelijk kadering en niet hoofdzakelijk itv ondersteuning en begeleiding van individuen);
- Een participatieve benadering van armoedebestrijding;
- Aansluiting bij initiatieven inzake de actieve en passieve openbaarheid van bestuur;
- Kadering binnen het ideeëngoed van diversiteit binnen de federale overheid.

→ Details of the Initiative**1. What is/was the timescale for implementing the initiative?**

Het pilootproject werd afgerond in juni 2008.

Eerste fase: Voorbereiding (oktober 2004-augustus 2005)

- Aanwerving in oktober van 2 ervaringsdeskundigen binnen de POD MI;
- Aanwerving van een franstalige coördinator in april 2005;
- Aanvraag en goedkeuring ESF-dossier;
- Afspraken met de betrokken gewesten en opleidingsinstituten voor de opzet van de opleiding aan franstalige kant;
- Aanwerving nederlandstalige coördinator in augustus 2005.

Tweede fase: Rekrutering, aanwerving en detachering van de ervaringsdeskundigen

- Rekrutering en aanwerving van 8 franstalige ervaringsdeskundigen in opleiding;
- start van de opleiding aan franstalige kant in november 2005;
- rekrutering en aanwerving van 5 nederlandstalige ervaringsdeskundigen in opleiding en 3 afgestudeerde ervaringsdeskundigen;
- uitschrijven van de doelstellingen en kader van het pilootproject;
- introductie van het pilootproject binnen de betrokken federale overheidsdiensten;

- start en uitbouw van de onderhandelingen met de betrokken diensten;
- uitbouw van een groepswerking met de ervaringsdeskundigen en opzet van een systeem van individuele ondersteuning;
- realisatie samenwerkingsakkoorden en effectieve start van de detacheringen;
- akkoord met een erkende onderzoeksinstelling voor de evaluatie van het pilootproject.

Derde fase: Opvolging en evaluatie

- tussentijdse evaluatie met de hulp van de evaluatoren (onderzoeksinstellingen HIVA en ULB) en de organisatie van een colloquium in november 2006;
- Eindevaluatie in augustus 2008 door Universiteit Gent en Universiteit van Luik

Het nieuwe project startte op 1 mei 2008. De volgende stappen zijn voorzien :

- Versterking van het coördinatieteam
- Aanwerving van de 16 bijkomende ervaringsdeskundigen
- Verder uitbouwen van een opleiding die én leidt tot een kwalificerend diploma én de nodige professionele competenties aanreikt.
- Onderhandelingen met de Minister van Ambtenarenzaken in functie van de consolidering en creatie van een generieke functie voor ervaringsdeskundigen binnen de federale overheidsdiensten.

2. Specific Objectives

- Definiëring en verfijning van de functie en het takenpakket van de ervaringsdeskundigen binnen elke dienst;
- Een financieel en juridisch kader realiseren voor de doorstroming en indiensttreding van de ervaringsdeskundigen binnen de betrokken diensten zelf;
- Het realiseren van een gepast kader voor de ondersteuning van de betrokken diensten (o.a. coaches en mentoren van de ervaringsdeskundigen);
- Het uittekenen van een gemeenschappelijk kader voor de opleiding en rekrutering van ervaringsdeskundigen;
- Verder uitwerken en uitdragen van een visie en referentiekader van het project;
- Creëren van een draagvlak (politiek en institutioneel) voor de continuering van het project;
- Omschrijving, samen met de betrokken diensten en de ervaringsdeskundigen zelf, van de meerwaarde van het project. Deze meerwaarde wordt beoogd ten aanzien van de doelgroep i.c. mensen in een situatie van armoede en sociale uitsluiting, ten aanzien van de betrokken diensten, ten aanzien van de ervaringsdeskundigen zelf en ten aanzien van de omgeving (andere overheden, maatschappelijk middenveld, burgers algemeen).

3. How did the initiative address these objectives ?

Volgende stappen werden gezet om de hierboven geformuleerde doelstellingen te bereiken :

- Opzet van de opleiding aan franstalige kant.
- Opzet van een specifieke recruiteringsprocedure voor de aanwerving van ervaringsdeskundigen (oproep via de OCMW's aan Franstalige kant, samenwerking met het opleidingsinstituut De Link aan Nederlandstalige kant);
- Bekendmaking van het pilootproject bij de administrateurs-generaal van alle federale overheidsdiensten en openbare instellingen sociale zekerheid;
- Overleg en onderhandelingen met de geïnteresseerde diensten betreffende functie, taakinvolving en ondersteuning van de ervaringsdeskundigen;
- Uitwerking van een samenwerkingsakkoord met de federale overheidsdiensten die één of meer ervaringsdeskundigen wilden tewerkstellen;
- Individuele en groepsmatige begeleiding van de ervaringsdeskundigen binnen de POD MI;

- Regelmatige opvolgingsgesprekken met de betrokken diensten mbt integratie van de ervaringsdeskundige, (evolutie in) functie en takenpakket, opvolging en omschrijving van de specifieke meerwaarde;
- Organisatie van overleg en ervaringsuitwisseling tussen de betrokken diensten onderling;
- Opzet van verschillende begeleidingscomités voor de opvolging en continuering van het project (beperkt begeleidingscomité, ESF-stuurgroep en uitgebreid begeleidingscomité);
- Communicatie en verspreiding van informatie over het project binnen de betrokken diensten maar ook ruimer (o.a. via de media en participatie aan overlegvergaderingen);
- Overleg en afspraken met de beide opleidingsinstituten;
- Opzet van overleg tussen de betrokken opleidingsinstituten.

→ Monitoring and Evaluation

How is/was the project monitored/evaluated?

- Opvolging per dienst via maandelijkse (eerste zes maand) en tweemaandelijks (na de eerste zes maand) opvolgingsgesprekken. Deze gesprekken gaan door met de coördinator en ervaringsdeskundigen van de POD MI en de coach en/of mentor van de betrokken diensten en de ervaringsdeskundigen zelf;
- Via de regelmatige teamvergaderingen met de ervaringsdeskundigen samen (1 Nederlandstalig en 1 Franstalig team met occasioneel ook uitwisseling tussen beide teams);
- Regelmatig overleg met de opleidingsinstituten mbt de coaching en evaluatie van de ervaringsdeskundigen zelf en mbt de algemene opvolging en overleg tussen beide opleidingsinstituten;
- 1 beperkt begeleidingscomité, 1 ESF-stuurgroep en 1 ruim begeleidingscomité;
- Externe tussentijdse evaluatie door de HIVA en de ULB tegen eind 2007
- Finale evaluatie door Universiteit Gent en Universiteit van Luik tegen augustus 2008
- Eindevaluatie gepland per dienst samen met de ervaringsdeskundigen, hun begeleiders, vertegenwoordigers van de dienst Personeel en Organisatie en de voorzitters of administrateurs generaal van de betrokken dienst en deze van de POD MI.
- Regelmatige contacten met externe partners die zich inzetten voor de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

→ Outcomes

I. To what extent have the objectives been met?

- Voor het project zijn geen kwantificeerbare doelstellingen omschreven. Het onderhandelingsproces, het engagement van de betrokken diensten en het feit dat 16 ervaringsdeskundigen effectief van start zijn gegaan is al een belangrijke eerste stap.
- Het proces en de dialoog over de functie en taakinvulling van ervaringsdeskundigen is intensief en blijft voor de komende periode een belangrijke prioriteit. Ook dit kunnen we formuleren als een kwalitatief resultaat, m.n. de meer expliciete aandacht voor de ervaringen en het perspectief van mensen in armoede, dat mede door de onderhandelingen en de inschakeling van de ervaringsdeskundigen op gang is gekomen. (De obstakels hierbij worden hieronder beschreven).
- Binnen elke dienst worden door de ervaringsdeskundigen verschillende taken opgenomen. Algemeen gaat het om betrokkenheid bij individuele ondersteuning en begeleiding (binnen een sociale dienst, call center, onthaal, eerstelijnspermanentie, ...), meewerken aan een efficiënte communicatie en informatie (o.a. via folders en brochures, websites, brieven, ...), betrokkenheid bij onderzoek (bvb. verzamelen en verder toepasbaar maken van materiaal vanuit Ver-

enigingen waar Armen het Woord nemen, meewerken aan onderzoek vanuit cliëntperspectief (bvb. tevredenheidsonderzoek, verzamelen van ervaringen en voorstellen van gebruikers en niet-gebruikers, ...), mee uitwerken van concrete projecten en meewerken aan interne vorming en sensibilisering van personeel mbt de problematiek van armoede en sociale uitsluiting. De taken verschillen van dienst tot dienst en zijn mede afhankelijk van de verwachtingen en mogelijkheden binnen de betrokken diensten en de evolutie en voorstellen van de ervaringsdeskundigen zelf. Zoals reeds vermeld is het takenpakket van de ervaringsdeskundigen voortdurend in evolutie en onderwerp van onderhandeling tussen de POD MI, de ervaringsdeskundigen zelf en de betrokken diensten.

- In functie van het persoonlijk en professioneel groeiproces van de ervaringsdeskundigen, zijn de resultaten alvast positief, dankzij de inzet en het engagement van de ervaringsdeskundigen zelf, de coaches en mentoren binnen de betrokken diensten, de opleidingsinstituten en de POD Maatschappelijke Integratie.
- De verdere uitbouw en verfijning van het referentiekader is belangrijk voor het verder formuleren van kwalitatieve criteria vanuit het perspectief van cliënten. Ook hier zijn al belangrijke stappen gezet, mede door de veelvuldige communicatie over het project en de input van externen. De verfijning en versterking van het referentiekader blijft evenwel een voortdurende opdracht.
- Mbt het financieel en juridisch kader voor de doorstroming en indiensttreding van de ervaringsdeskundigen binnen de betrokken diensten alsook voor het creëren van een politiek en institutioneel draagvlak voor de continuering van het project worden de nodige contacten uitgebouwd met de betrokken beleidsverantwoordelijken. Dit gebeurt onder meer via de diverse stuurgroepen.

2. What obstacles/risks were faced in implementing the initiative?

Het project heeft op verschillende vlakken te maken met weerstand: weerstand op het niveau van de diensten, op het niveau van de opleidingsinstituten, op het niveau van de ervaringsdeskundigen zelf en op het niveau van de omgeving.

Op het niveau van de diensten stellen zich volgende uitdagingen:

- de erkenning en validering van een ander soort competentie en deskundigheid, m.n. 'ervaringsdeskundigheid';
- de moeilijkheid om een gepaste taakomschrijving te definiëren anders dan de bestaande en vooropgestelde kaders;
- moeilijkheden mbt de inschakeling en integratie van een ervaringsdeskundige binnen de dienst;
- te lage of net te hoge verwachtingen (bvb. risico tot overbevraging en overschatten van de draagkracht van de ervaringsdeskundigen);

Op het niveau van de opleidingsinstituten is het een uitdaging om het concept van ervaringsdeskundigen, zoals ontwikkeld in Vlaanderen, meer toepasbaar te maken binnen de context van een federale overheid waarin het accent ook meer ligt op beleidsmatig werken. Voor de opleiding is een zeer ervaringsgerichte en procesmatige begeleiding en opvolging noodzakelijk en hiervoor moeten dan ook voldoende middelen en omkadering worden voorzien.

Op het niveau van de ervaringsdeskundigen is de integratie in de betrokken diensten niet evident (binnen de betrokken diensten zijn zij de eerste en soms enige ervaringsdeskundigen). Eigen is ook dat het engagement mbt de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting niet stopt na de werkuren. Het emancipatieproces van ervaringsdeskundigen mee ondersteunen betekent ook op verschillende vlakken rekening houden met hun eigen achtergrond en armoede-ervaringen.

De weerstand **op het niveau van de omgeving** heeft onder meer te maken met een methodische discussie mbt de manier waarop het perspectief van mensen in armoede kan worden binnengebracht in de diensten en vragen mbt de legitimiteit van de 'persoonlijke en verbrede ervaring'.

3. How were these obstacles and risks addressed?

- Dialoog is in deze heel belangrijk, zowel met de ervaringsdeskundigen, met de betrokken diensten, met de opleidingsinstituten als met externe deskundigen.
- Ondersteuning vanuit het beleid, zowel vanuit de politiek als vanuit het management binnen de betrokken dienst, is een voorwaarde sine qua non voor de totstandkoming, ontwikkeling en continuering van dit project. Er wordt o.a. veel geïnvesteerd in het duidelijk omschrijven van de meerwaarde van het werken met ervaringsdeskundigen.
- Er wordt veel geïnvesteerd in de begeleiding van de ervaringsdeskundigen zelf en van de betrokken diensten.
- Flexibiliteit, regelmatige reflectie over de doelstellingen en referentiekader van het project en over de functie, takenpakket en ondersteuning van de ervaringsdeskundigen met alle betrokken partijen is noodzakelijk.

4. Were there any unexpected benefits or weaknesses?

Het project ervaringsdeskundigen had als onverwacht, maar daarom niet minder positief effect het feit dat de resultaten van de participatie aan het project mee in rekening gebracht werden op de institutionele agenda van de partnerorganisaties, inclusief in hun communicatiebeleid.

→ Name of Measure

Aandachtsambtenaren inzake armoedebestrijding in de verschillende entiteiten van de administratie van de Vlaamse overheid.

→ Member State

België
Vlaanderen

→ End Purpose of the Measure

Er is in ieder beleidsdomein aandacht voor mensen in armoede bij de evaluatie van bestaand beleid en de ontwikkeling van nieuwe beleidsinitiatieven. Hierbij is er overleg met de doelgroep. Er is ook overleg tussen de verschillende beleidsdomeinen met als doel het voorbereiden, coördineren en evalueren van de acties die in de verschillende beleidsdomeinen worden genomen in het kader van armoedebestrijding.

→ Main Results in summary

In alle entiteiten van de administratie van de Vlaamse overheid die belangrijk zijn in functie van een inclusief armoedebestrijdingsbeleid, is een aandachtsambtenaar inzake armoedebestrijding aangesteld.

De aandachtsambtenaren volgen in hun beleidsdomein acties en evoluties op die kunnen worden gerelateerd aan armoede(bestrijding).

De aandachtsambtenaren nemen deel aan het verticaal permanent armoedeoverleg binnen hun beleidsdomein. Dit is een overleg tussen de overheid en de doelgroep.

De aandachtsambtenaren participeren aan het horizontaal permanent armoedeoverleg. Dit is het overleg tussen de verschillende beleidsdomeinen. Ze werken zo ook mee aan het Vlaams actieplan armoedebestrijding.

→ Targeted Beneficiaries

General Population	✓
Children	■
Single-parent families	■
Unemployed	■
Older people	■
Young People	■
People with disabilities	■
Immigrants / Refugees	■
Ethnic Minorities	■
Homeless	■
Specific Illness/disease	■
Other [Please specify:]	✓
Mensen in een situatie van armoede en sociale uitsluiting	

→ Policy Focus

Social Exclusion	✓
Healthcare	■
Long-term Care	■
Governance	✓

→ Geographical Scope

National	■
Regional	✓

→ Implementing Body

→ Context/Background to the Initiative

De Vlaamse Regering stelt dat ieder beleidsdomein aandacht moet hebben voor armoedebestrijding en wil een inclusief beleid voeren. Armoede heeft verschillende oorzaken die elkaar versterken en moet dus ook gedifferentieerd worden aangepakt.

Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting moet dan ook op alle beleidsdomeinen gevoerd worden.

In ieder beleidsdomein moet de regelgeving worden gescreend op uitsluitingsfactoren en waar nodig aangepast. Ook bij nieuwe maatregelen is het belangrijk om mogelijke uitsluitingsmechanismen voor ogen te houden.

Het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding voorziet hiervoor in een aantal beleidsinstrumenten: het Vlaams actieplan armoedebestrijding en de oprichting van een permanent armoedeoverleg. Het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 tot uitvoering van dit decreet deelt dit permanent armoedeoverleg op in een horizontaal en een verticaal luik. Aan dit overleg participeren vertegenwoordigers van de betrokken departementen en agentschappen, aandachtsambtenaren genaamd.

→ Details of the Initiative

1. What is/was the timescale for implementing the initiative?

Naar aanleiding van het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding zijn aandachtsambtenaren aangesteld en is het permanent armoedeoverleg opgestart.

Na de reorganisatie van de Vlaamse overheid in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid, werd voor de entiteiten, die belangrijk zijn in functie van een inclusief armoedebestrijdingsbeleid, een (nieuwe) aandachtsambtenaar aangesteld of de huidige aandachtsambtenaar in zijn of haar functie bevestigd.

Het horizontaal permanent armoedeoverleg vindt minstens vier keer per jaar plaats.

Het verticaal permanent armoedeoverleg moet binnen ieder beleidsdomein minstens twee keer per jaar georganiseerd worden.

2. Specific Objectives

Er is in ieder beleidsdomein aandacht voor mensen in armoede bij de evaluatie van bestaand beleid en nieuwe beleids-initiatieven.

Er is binnen ieder beleidsdomein overleg tussen de Vlaamse overheid en (vertegenwoordigers van) de doelgroep, om het bestaande beleid en nieuwe initiatieven die verband houden met armoede (bestrijding) te bespreken.

Om tot een geïntegreerd Vlaams armoedebestrijdingsbeleid te komen is er ook overleg tussen de verschillende beleidsdomeinen met als doel het voorbereiden, coördineren en evalueren van de acties die in de verschillende beleidsdomeinen worden genomen in het kader van armoedebestrijding.

Het is belangrijk dat er bij deze beleidsevaluatie en overlegmomenten steeds aandacht is voor participatie van de doelgroep.

3. How did the initiative address these objectives ?

In elke entiteit van de administratie van de Vlaamse overheid is een aandachtsambtenaar inzake armoedebestrijding aangesteld.

De aandachtsambtenaren volgen in hun beleidsdomein acties en evoluties op die kunnen worden gerelateerd aan armoede(bestrijding). Ze zijn hiervoor ook aanspreekpunt binnen hun beleidsdomein.

De aandachtsambtenaren nemen deel aan het verticaal permanent armoedeoverleg binnen hun beleidsdomein. Dit is het overleg dat per beleidsdomein wordt georganiseerd met als taak de specifieke beleidsinitiatieven van het betreffende beleidsdomein te toetsen aan de visie en de ervaring van de doelgroep en voorstellen tot bijsturing te formuleren. Het is de verantwoordelijkheid van ieder Vlaams minister om dit overleg te organiseren en in overleg met het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen de nadere regels van de werking van dit overleg binnen het eigen beleidsdomein vast te leggen. Een verslag van dit verticaal overleg wordt opgenomen in de actualisatie van het Vlaams Actieplan.

Naast het verticaal overleg is er ook een horizontaal permanent armoedeoverleg. Dit is het overleg tussen de aandachtsambtenaren van de verschillende beleidsdomeinen. Ook het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen maakt hier deel van uit, als vertegenwoordiger van de doelgroep. De opdrachten van het horizontaal overleg zijn:

- 1° acties voorbereiden in de verschillende beleidsdomeinen die voortvloeiend uit het actieplan;
- 2° de impact en de effecten van die acties analyseren;
- 3° de acties coördineren en de acties van de verschillende beleidsdomeinen op elkaar afstemmen;
- 4° de voorwaarden bepalen voor het organiseren van het overleg;
- 5° kennisnemen van de voorstellen van het verticale overleg in elk van de beleidsdomeinen;
- 6° het actieplan evalueren;
- 7° de opdrachten van de Vlaamse regering uitvoeren, op voorstel van de coördinerende minister, ingevolge beslissingen van de Interministeriële Conferentie in het kader van het samenwerkingsakkoord.

Het horizontaal permanent armoedeoverleg wordt gecoördineerd door de afdeling Welzijn en Samenleving van de administratie.

→ Monitoring and Evaluation

How is/was the project monitored/evaluated?

De samenstelling van het permanent armoedeoverleg wordt permanent geëvalueerd, met extra aandacht na de reorganisatie van de Vlaamse overheid in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid. Alle betrokken entiteiten werd gevraagd een (nieuwe) aandachtsambtenaar aan te stellen of de huidige aandachtsambtenaar in zijn of haar functie te bevestigen.

Het permanent armoedeoverleg evalueert regelmatig zijn eigen werking en de invulling van zijn taken.

Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen geeft op elke vergadering van het horizontaal permanent armoedeoverleg een stand van zaken van het verticaal overleg.

In het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en de jaarlijkse actualisaties wordt een verslag gegeven van de werkzaamheden van het horizontaal en verticaal permanent armoedeoverleg.

→ Outcomes

1. To what extent have the objectives been met?

Er zijn aandachtsambtenaren aangesteld in alle entiteiten die belangrijk zijn in functie van een inclusief armoedebestrijdingsbeleid.

Het horizontaal permanent armoedeoverleg komt minstens vier keer per jaar samen.

Er wordt steeds meer verticaal permanent armoedeoverleg georganiseerd in de verschillende beleidsdomeinen.

2. What obstacles/risks were faced in implementing the initiative?

Het is belangrijk dat aandachtsambtenaren een duidelijk mandaat krijgen en voldoende tijd om in hun beleidsdomein acties en evoluties op te volgen die kunnen worden gerelateerd aan armoede(bestrijding). Op die manier kunnen zij een belangrijke meerwaarde betekenen zowel voor de eigen entiteit als entiteitoverschrijdend in enerzijds het verticaal, anderzijds het horizontaal permanent armoedeoverleg.

De aandachtsambtenaren moeten ook voldoende draagvlak hebben binnen de entiteiten, zodat men minder afhankelijk is van het persoonlijk engagement van mensen. Er moet ook een goede samenwerking met en gedragenheid door het politieke niveau zijn.

De aandachtsambtenaren hebben nood aan voldoende inzicht in en begrip van de armoedeproblematiek.

3. How were these obstacles and risks addressed?

Zowel de ministers als de leidend ambtenaren van de betrokken entiteiten werden door de coördinerend minister voor armoedebestrijding aangeschreven en gewezen op het belang van de aanstelling van een aandachtsambtenaar die hiervoor een duidelijk mandaat en voldoende tijd heeft.

In het najaar 2008 wordt er een vormingsseminarie georganiseerd voor de aandachtsambtenaren. Hierop wordt een algemene duiding over de armoedeproblematiek gegeven door mensen uit de doelgroep en hun verenigingen. Er is ook uitgebreid aandacht voor meer beleidsmatige aspecten, zoals de rol van de aandachtsambtenaren, het creëren van draagvlak binnen de entiteit en het beleidsdomein en de werking van het permanent armoedeoverleg.

Er worden ook werkbezoeken georganiseerd aan verenigingen waar armen het woord nemen, om de aandachtsambtenaren meer voeling te laten krijgen met de doelgroep en de werking van de verenigingen.

4. Were there any unexpected benefits or weaknesses?

Het blijft zoeken naar een manier om echt zinvol beleidsdomeinoverschrijdend te werken, ook in

het horizontaal permanent armoedeoverleg. Het moet meer zijn dan enkel een uitwisselen van de stand van zaken in de verschillende beleidsdomeinen.

De contacten die gelegd worden in het horizontaal permanent armoedeoverleg kunnen erg zinvol zijn, zowel tussen aandachtsambtenaren onderling als tussen aandachtsambtenaren en de vertegenwoordigers van de doelgroep. Zo kunnen er bijvoorbeeld rechtstreekse contacten ontstaan tussen aandachtsambtenaren uit verschillende entiteiten buiten het permanent armoedeoverleg om. Men kan ook leren van ervaring die in andere beleidsdomeinen is opgedaan.

BIJLAGEN - Voorbeeld 3

Integratie van Daklozen

→ Name of Measure

DIOGENES a.s.b.l.

→ Member State

Belgium
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

→ End Purpose of the Measure

Diogènes is een psychosociale dienst voor straathoekwerk met daklozen in Brussel (België). Alle maatschappelijk werkers werken op straat, maar de dienst kan telefonisch gecontacteerd worden. Het team van Diogènes is samengesteld uit 11 deeltijdse straathoekwerkers, een deeltijdse secretaresse en een voltijdse coördinator. Het is een multidisciplinair team: 2 criminologen, 1 verpleger, 4 maatschappelijk werkers, 2 sociologen, 1 kunsthistoricus en een persoon van Roma-origine. Meestal werkt het team op straat (2/3); de rest van de tijd wordt besteed aan administratief werk (verslagen, vergaderingen, ...).

Een van de einddoelstellingen van het project DIOGENES is het leggen van contacten tussen de wereld van de straat en de maatschappij. Om deze contacten te leggen tussen de daklozen en de bestaande maatschappelijke verenigingen en instellingen probeert DIOGENES de mensen in contact te brengen met de diensten van de psycho-medisch-sociale sector, zodat er op hun vragen kan worden geantwoord. Het team focust niet op rechtstreekse hulp, maar meer op de relatie, om zo te begrijpen wat echt belangrijk is voor de daklozen. Meer nog, het doel van het project is de bestaande diensten informeren over de noden en vragen van de daklozen.

→ Main Results in summary

Goede kennis van de toestand op straat.

Regelmatige contacten en vertrouwensrelatie met de daklozen die in Brussel leven.

Verbetering van de levensomstandigheden van talrijke "straatbewoners".

Tastbare samenwerking binnen het netwerk met tal van sociale diensten, de OCMW's, ziekenhuizen, opvangtehuizen en begeleid wonen.

De dienst heeft tot doel de overheid in te lichten over de toestand op straat en over de noden van de daklozen.

→ Targeted Beneficiaries

General Population	■
Children	■
Single-parent families	■
Unemployed	■
Older people	■
Young People	■
People with disabilities	■
Immigrants / Refugees	■
Ethnic Minorities	■
Homeless	✓
Specific Illness/disease	■
Other [Please specify:]	■

→ Policy Focus

Social Exclusion	✓
Healthcare	✓
Long-term Care	✓
Governance	■

→ Geographical Scope

National	■
Regional	✓

→ Implementing Body

→ Context/Background to the Initiative

In Brussel bestaat een brede dialoog tussen de stad Brussel (schep van sociale zaken), de “Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn” (O.C.M.W.), de opvangtehuizen en de gespecialiseerde diensten. Deze rondetafel verwees naar de noodzaak om een dienst straathoekwerk te organiseren met de daklozen te Brussel. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (de Brusselse regering) financiert het experimentele project DIOGENES.

DIOGENES werd opgericht in maart 1995.

In 1997 werd DIOGENES een v.z.w.

Van 2007 tot 2011 is DIOGENES officieel erkend voor straathoekwerk en ontvangt openbare subsidies (ongeveer 250.000 EUR/jaar).

Ondanks het bestaan van talrijke maatschappelijke en andere gespecialiseerde diensten doen in Brussel slechts weinig personen een beroep op deze diensten. De kloof tussen de wereld van de straat en de maatschappelijke wereld wordt steeds groter. Zo is het nodig om een nieuwe dienst op te richten die contacten kan leggen tussen de straat en de maatschappelijke wereld, zonder de bestaande verenigingen te vervangen. Deze contacten hebben tot doel de toegang van de daklozen tot de instellingen en diensten te vergemakkelijken en de maatschappelijke en institutionele wereld in te lichten over de toestand op straat, zodat er aangepaste maatregelen kunnen worden getroffen voor dit publiek.

→ Details of the Initiative

1. What is/was the timescale for implementing the initiative?

2. Specific Objectives

De algemene doelstellingen van DIOGENES zijn de volgende:

- De “straatbewoners” de toegang geven tot de bestaande maatschappelijke diensten om hun levensomstandigheden, hun gezondheid, hun psychologische toestand, hun sociale en administratieve omstandigheden en hun sociale relaties te verbeteren.
- Hen een onvoorwaardelijk luisterend oor en morele hulp bieden. Hun waarden en levenswijze eerbiedigen.
- Een dynamische uitwisseling creëren die de vragen, de noden, het ritme en de verzuchtingen van de “straatbewoners” respecteert.
- De verenigingen en de overheden inlichten over de toestand op straat en over de opinie van de gebruikers in verband met verschillende diensten

3. How did the initiative address these objectives?

- De straathoekwerkers van DIOGENES ontmoeten de “straatbewoners” rechtstreeks. Zij ontmoeten de personen waar zij zich bevinden of waar zij leven om hun privé-leven te respecteren.
- Vanuit methodologisch standpunt zijn er drie grote principes in het werk van DIOGENES:
 - Werken op het grondgebied van de “straatbewoners”. Het werk wordt steeds uitgeoefend op straat of op de plaats gekozen door de gebruiker en die voor hem vertrouwd is (bijvoorbeeld: een café).
 - De regels en waarden van de gebruikers respecteren. De werknemers van DIOGENES beschouwen zichzelf als “genodigden” op het grondgebied van de daklozen; zij spreken geen waardeoordeel uit.
 - Werken met de vragen van de daklozen, zonder oplossingen op te leggen. DIOGENES

ontmoet de daklozen en bouwt vertrouwensrelaties op om een psychosociale begeleiding van de persoon te vergemakkelijken. Er wordt ook getracht om een representatieve aanpak weer te geven van de toestand op straat en een samenwerking ontwikkelen.

Methodologisch steunt de vzw op de volgende theorieën: “The presence approach” (Andries Baart); Interfering care (Henry Henselmans); Motivational interviewing and self determination theory (Miller and Rollnick); Assertive Community Treatment.

- Op straat worden de volgende activiteiten georganiseerd:
 - . Observatie van de algemene toestand, groepsgevoel, wijziging van individueel gedrag of houding, ...
 - . Rechtstreekse contacten. Ontwikkeling van bevoorrechte relaties. Informatie. Hulp aan personen om hun toestand uit te klaren. Actief luisteren en psychologische hulp. Ondersteuning van de projecten. Bezoek van personen in de gevangenis, in het ziekenhuis, ...
 - . Actieve tussenkomsten. Bijvoorbeeld: een persoon in contact brengen met andere diensten, zoals het ziekenhuis, de geestelijke gezondheidszorg, de openbare sociale diensten, ... De personen begeleiden en steunen in hun stappen voor het verkrijgen van papieren, gezondheid en inkomen, voor zover zij dit zelf niet kunnen.
- DIOGENES werkt samen met tal van andere verenigingen en instellingen die in contact staan met daklozen. Onder deze verenigingen, bijvoorbeeld: diensten van straathoekwerkers, diensten die werken met daklozen, sociale diensten, lokale gezondheidszorg en ziekenhuizen, sociale restaurants, “Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn”, nachtopvang, opvangthuizen.

Er werden specifieke projecten ontwikkeld:

- **Werken met de Roma:** een cultureel werker besteedt een belangrijk deel van zijn werk aan de straatbewoners van Roma-origine.
- **Ondersteuning bij woonst:** Hulp aan personen die nog een woonst hebben, maar die dreigen te verliezen, om voor hen onderdak te vinden.
- **Samenwonen:** de toegang mogelijk maken tot een woonst, rechtstreeks vanaf de straat en deze woonst delen met andere vroegere straatbewoners.
- **Buddy :** bezoek van vrijwilligers aan straatbewoners die in een meer stabiele omgeving wonen, zoals een opvangtehuis, een home voor ouderen, ... Steun, luisteren, begeleiding, boodschappen, uitstappen, ...

→ Monitoring and Evaluation

How is/was the measure monitored/evaluated?

Interne evaluatie

Kwalitatief: door de staf (activiteitenverslag)

Kwantitatief: statistieken

Externe evaluatie: feedback van andere diensten

→ Outcomes

I. To what extent have the specific objectives been met?

Doelstelling 1: de "straatbewoners" toegang geven tot de bestaande sociale diensten om hun levensomstandigheden, hun gezondheid, hun psychologische toestand, hun sociale en administratieve condities en hun sociale relaties te verbeteren. Deze doelstelling werd bevestigd door de acties die de dienst heeft ondernomen: contactpersonen aanstellen, ondersteuning, informatie, contacten leggen met andere diensten, de personen begeleiden.

Doelstelling 2: onvoorwaardelijk een luisterend oor en steun bieden. De werknemers van DIO-GENES zijn dagelijks op straat aanwezig om deze doelstelling waar te maken.

Doelstelling 3: een dynamiek van verandering teweegbrengen. De vragen werden geëvalueerd om de verwezenlijking van deze doelstelling te kunnen evalueren.

Doelstelling 4: de overheid, de sociale sector en het grote publiek informeren over de toestand op straat. De dienst neemt deel aan netwerken, aan conferenties, ... om deze doelstelling te verwezenlijken.

2. What obstacles/risks were faced in implementing the initiative?

- Moeilijkheden bij de opvolging van de gebruikers omwille van hun grote mobiliteit. Moeilijkheden bij de opvolging van de vragen omwille van de complexe toestand van de gebruikers.
- Het grote publiek begrijpt niet altijd de aard van het werk.
- Moeilijkheden om contacten te onderhouden en de buitenlandse personen te helpen. Communicatieproblemen (de taal niet spreken), het niet kennen van hun cultuur, gebrek aan instellingen voor buitenlandse personen.
- Isolement en eenzaamheid van de gebruikers.
- Niet voldoende samenwerking tussen de sector van de geestelijke gezondheidszorg en de sociale sector.
- Geen medische opvolging op straat.
- Coördinatie tussen verschillende diensten die met dezelfde personen werken.

3. How were these obstacles and risks addressed?

- De bevoegdheden van de staf en van de werknemers uitbreiden (opleiding, coaching)
- Betere communicatiestrategieën
- Betere kennis van de vreemdelingencultuur in Brussel. De politieke verantwoordelijken inlichten over het gebrek aan mogelijkheden voor de vreemdelingen om te worden opgevangen in opvangtehuizen. Het team is multicultureel.
- Werken met de persoonlijke bestaansmiddelen van de personen. Verbindingen maken tussen de daklozen en de sociale instellingen.
- Een echt netwerk ontwikkelen om gespecialiseerde diensten op te richten voor de geesteszieke daklozen.
De "SMES-B" ontwikkelen: een netwerk tussen de werknemers van de mentale gezondheidszorg en van de sociale sector om zo gemeenschappelijk werk tot stand te doen komen
- Verbindingen maken tussen de persoon en de diensten voor mentale gezondheidszorg.
- Invoeren van projecten in verband met gezondheidsraadplegingen (Hermès)

4. Were there any unexpected benefits or weaknesses?

Efficiëntie van het communicatienetwerk op straat.
Bestaan van een specifieke sociale organisatie op straat.
Relatief eenvoudig eerste contact met de "straatbewoners".
Grote verscheidenheid van personen op straat.

BIJLAGEN - VOORBEELD 4

Validatie van Competenties

→ Name of Measure

Validatie van competenties

→ Member State

België
Waalse Gewest
Franse Gemeenschap
Franstalige Gemeenschapscommissie

→ End Purpose of the Measure

Het einddoel van de maatregel voor de validatie van competenties is aan personen ouder dan 18 jaar toe te laten om hun vaardigheden, verworven door werkervaring, beroepsvorming of door levenservaring, te laten erkennen. Deze erkenning zal worden georganiseerd via een consortium en validatiecentra die georganiseerd worden door 5 publieke instanties te weten : Bruxelles-Formation, Onderwijs voor Sociale Promotie, FOREM, IFAPME en SFPME.

De competenties zullen formeel erkend worden door Competentietitels die afgeleverd zullen worden op naam van de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franstalige Gemeenschapscommissie.

→ Main Results in summary

Op 31 december 2007 kon het volgende resultaat opgetekend worden :

- 102 Competentietitels, voor 33 beroepen en 11 sectoren, werden beschikbaar
- 27 Validatiecentra beschikken over een 40-tal erkenningen
- 740 proeven werden georganiseerd

De slaagkans bedraagt 61 %.

→ Targeted Beneficiaries

General Population	✓
Children	■
Single-parent families	■
Unemployed	■
Older people	■
Young People	■
People with disabilities	■
Immigrants / Refugees	■
Ethnic Minorities	■
Homeless	■
Specific Illness/disease	■
Other [Please specify:]	■

→ Policy Focus

Social Exclusion	✓
Healthcare	■
Long-term Care	■
Governance	■

→ Geographical Scope

National	■
Regional	✓

→ Implementing Body

Waalse Gewest
Franse Gemeenschap
Franse Gemeenschapscommissie

→ Context/Background to the Initiative

Op 24 juli 2003 werd er een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie m.b.t. de validatie van competenties op het terrein van de voortgezette beroepsvorming.

Vervolgens werden er 3 decreten goedgekeurd die kaderen in dit samenwerkingsakkoord :

- Decreet van de Franse Gemeenschap van 22 oktober 2003 : MB 31.12.2003
- Decreet van het Waalse Gewest van 13 november 2003 : MB 23.01.2004
- Decreet Franse Gemeenschapscommissie van 7 november 2003 : MB 03.05.2004

→ Details of the Initiative

1. What is/was the timescale for implementing the initiative?

De jaren 2004 en 2005 werden essentieel gewijd aan het uitwerken van de maatregel, de definities van de methodes voor de validatie en de voorwaarden voor de erkenning van de validatiecentras.

De jaren 2006 en 2007 waren gewijd aan de operationaliseren van de validatie.

In de periode 2008-2010 dienen de activiteiten in het kader van de maatregel voor de validatie van competenties versterkt te worden, te weten

- Ontwikkelen van het validatieaanbod, zowel wat betreft het aantal erkende centra als wat betreft de beschikbare beroepen.
- Versterken van de visibiliteit van de Competenties en ontwikkelen van een globale en gecoördineerde communicatiestrategie
- Ontwikkelen van een geïntegreerde benadering van de validatie die ondermeer steunt op een cartografie van het validatieaanbod, de integratie van de validatie in de DIISP, een betere afstemming tussen het validatieaanbod en de noden van de arbeidsmarkt.
- Versterken van de draagwijdte van de Competentietitel zowel binnen de opleidingstrajecten als binnen het competentiebeheer van de bedrijven.

2. Specific Objectives

Op 18 april 2008 beslisten de regeringen van de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest om een tweejaarlijkse Interministeriële Conferentie te organiseren over de validatie van competenties om zo de problematiek in zijn globaliteit te benaderen en antwoorden te bieden op vragen die rijzen uit de evolutie van de maatregel.

3. How did the initiative address these objectives ?

→ Monitoring and Evaluation

How is/was the project monitored/evaluated?

→ Outcomes

1. To what extent have the objectives been met?

2. What obstacles/risks were faced in implementing the initiative?

Om de maatregel te laten werken was het nodig om een onderliggend principe te hanteren: een dubbel partnerschap tussen enerzijds de openbare actoren onderling en anderzijds tussen de publieke actoren en de sociale partners.

3. How were these obstacles and risks addressed?

Via een Consortium werden de 5 openbare actoren bij elkaar gebracht :

- Bruxelles – Formation (Cocof)
- Het onderwijs voor sociale promotie (CFWB)
- Forum Formation (RW)
- Het opleidingsinstituut voor alternerend leren van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen (RW)
- De opleidingsdienst van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen

Het partnerschap “publiek – sociale partners” komt op verschillende momenten tussen in het validatieproces :

bij de definitie van de operationele doelstellingen, bij de productie van de referenties voor de validatie, bij de erkenning van de validatiesentra en bij het opstellen van de validatietesten.

Het geheel van de maatregel valt onder de eindverantwoordelijkheid van de betrokken overheden, zowel op strategisch als op normatief niveau.

4. Were there any unexpected benefits or weaknesses?